

NIKŠIČKO POZORIŠTE www.niksickopozoriste.com

POZORIŠTE

Broj 38

Godina 63.

Decembar, 2019

ISSN 180-783X

BESPLATAN PRIMJERAK

Novi projekti:

Kraljevsko pozorište Zetski dom: Čehovljeve „Tri sestre“

Lična istina u pozorišnoj noći

Gradsko pozorište: „Na ivici neba“

Nesvakidašnja priča o snazi prijateljstva i slobodi

Gradsko pozorište: „Pukovnik ptica“ premijerno u januaru

Balkanski snovi o Evropi

Fondacija Operosa: Opera „Džumbus“ u Crnoj Gori

Spoj savremenog i klasičnog izraza

XVI „Međunarodni festival glumca Nikšić 2019“

Još jedna pobjeda teatra

Teatrolologija:

Milorad Bošković

„Balkanska carica“ najigranija predstava u poljskim pozorištima

Nove drame:

Balša Poček

„Balada o protestu“

Teatar utočište i smisao života

Pozorište kao univerzalni kulturni fenomen postoji i djeluje kao poseban sistem od drevnih vremena. Ono u svakom društvu širom svijeta, učinke mjeri po svojim uzusima. Pozorište ne poznaje zakonitosti tržišta, koje su mjerljive brojkama i kalendarskom godinom.

Teatarski postulati se ne mjere novcem. U teatru svođenje učinka mjeri se nekim drugim vrijednostima - umjetničkim dometima djela koje nemaju cijenu. Ovo tim prije jer dramska umjetnost čini svijet oko nas, ako ne boljim, a onda, smislenijim. I zato pozorište nema cijenu koja se iskazuje u brojkama. Ono ima drugu, veću snagu i moć od novca ili bilo koje druge materijalne vrijednosti. Bezbroj puta je tu svoju dominantnost pokazalo, jer je teatar čovjeku bio, prije svega, utočište i smisao života. Nekima je čak uspjelo i život da spasi.

Dramski umjetnici dijeleći prostor i vrijeme sa publikom, dijele i najbolje i najgore strane ljudske prirode i života. Izgovarajući nove i raznolike poruke i nade, oni ističu važnost istine, empatiju, važnost suživota u vremenu i prostoru. U pozorištu tako zajedno putujemo, svjedočimo, razmišljamo o događajima i iskustvima. Kolektivnim i ličnim. U toj kutiji svi smo građani i građanke, upućeni jedni na druge, jer zajedno plaćemo, smijemo se, ljutimo, kritikujemo, opraštamo i nadamo se. Ti obrisi teatra beskrajno nas povezuju kao ljude, sa svim našim uzletima i padovima i svim našim razlikama. Čovjek u teatru jedino može da pronađe sebe i da podijeli emociju koja se ne mjeri ni sa bilo čim, osim dušom. Sve druge vrijednosti su u sjenci. Umjetničke vrijednosti scenske igre, njena magija koja nas vraća onom iskonskom u čovjeku, onom što otvara nova pitanja i dileme kroz ljepotu izraza i riječi, pred kojima najčešće i zastaje dah, nemaju granicu.

Tim putem hodili su dramski stvaraoci sa Cetinja, pod rediteljski rukopisom Branislava Mićunovića, ispisujući nedavno Čehovljeve „**Tri sestre**“ sa porukom da je čovjek baš potpuno isti i danas, kao u vrijeme kada je stvarao veliki ruski dramski pisac i pripovijedač. Reditelj Mićunović zajedno sa ansablom podario je istinu da čovjek danas sve manje izbora ima, jer mu svijet postaje skućenije i bezličnije mjesto. Istovremeno, ovo scensko djelo govori o tome da čovjeku najteže

padaju susreti sa sopstvenim mislima, razgovori sa sobom i saznanje da jednostavno nije našao vlastiti put. Poneki nalet optimizma učini se još i težim, posebno kada ga stigne saznanje da mu trud nije donio ništa i da je sve bilo samo hod u prazno. Sve to ujedno je i kolektivna istina, koja se tako silovito, a opet nenametljivo, u svakom detalju opravdano i precizno vidi u ovom rediteljskom rukopisu, koji govori Čehovljevim jezikom.

Sa druge strane, Gradsko pozorište podarilo je u decembru maštovitu priču „**Na ivici neba**“ zasnovanu na neobičnom prijateljstvu koje govori koliko svijet može da bude bogat, samo ako otvori srce i um. Najmlađi crnogorski teatar, nakon Nove godine na Večernjoj sceni publici će predstaviti komad „**Pukovnik ptica**“, ređen po višestruko nagrađivanom satiričnom tekstu Hrista Bojčeva, koji kritičkim tonom progovara o balkanskim snovima o Evropi, ali i evropskim mitovima o Balkanu. U cilju animiranja publike, opera „**Džumbus**“ kroz žanrovsko miješanje stilova, ovaj oblik pozorišnog izraza vraća publiku „na velika vrata“. Forum „Operosa“ postavljen je 2012. godine kao socijalna mreža i olakšava komunikaciju aktivnih i budućih umjetnika, profesionalnih izvođača, publike, producenata operских kuća. To je svjetska onlajn platforma, gdje umjetnici mogu ostvariti vezu između angažmana i aktuelnih primjera svoga izvođaštva. U cilju brže razmjene informacija, iskustava, upoznavanja umjetnika i koprodukcije, novoformirana Regionalna unija teataru **RUTA**, održala je u Beogradu svoj prvi istoimeni Festival, koji će u martu imati i podgoričko izdanje. Taj Festival je revijalnog karaktera, a cilj mu je institucionalizovanje saradnje između pozorišnih kuća i ispisivanje novih, velikih koprodukcijskih naslova.

U susret novim dramskim pričama, u kojima je pozorište ogledalo života, mi vas čekamo na istoj (novoj – staroj) adresi: **Nikšičko pozorište; Trg Save Kovačevića, br. 5.**

Slavojka Marojević

Zetski dom: premijerno Čehovljeve „Tri sestre“

Lična istina u pozorišnoj noći

• Aleksandar Radulović: „*Pozorište je, čini mi se i prvo i posljednje utočište savremenog čovjeka, mjesto koje može da mu dozvoli da doživi katarzu, mjesto gdje nije sramota ni smijati se, ni plakati. To nam je neophodno kako bi smo se na neki način iščistili od svih otrova kojima se svakodnevno prskamo*“.

Čehov: „*Htio sam samo da ljudima pošteno kažem: Pogledajte sebe kako rđavo i dosadno živite!*“

Likovi u drami „*Tri sestre*“, u produkciji Kraljevskog pozorišta Zetski dom, živeći takav život postavljaju pitanje: *Kako li će biti kada njih ne bude više?* Čovjek je baš potpuno isti i danas, kao u vrijeme Čehova jer postavlja sebi ista pitanja.

Reditelj **Branislav Mićunović** želio je da inscenira predstavu koja govori o tome da sve manje izbora imamo, jer svijet postaje sve skućenije i bezličnije mjesto za ljude. Ipak, najteže su sopstvene misli, ono lično, razgovor sa sobom o tome da čovjek jednostavno nije

započeli proces, profesor Mićunović je rekao: 'Hajde da vidimo da li je katarza još uvijek moguća u pozorištu'? Svjedoci smo da jeste i da ona postoji“, rekla je dramaturškinja Stela Mišković.

Uloge u predstavi reditelj Mićunović povjerio je: **Pavlu Preleviću, Nadi Vukčević, Juliji Milačić Petrović Njegoš, Ani Vučković, Jeleni Laban, Aleksandru Raduloviću, Srđanu Grahovcu, Omaru Bajramspahiću, Vulu Markoviću, Dejanu Ivaniću i Stevanu Vukoviću.**

Baš kakva je i sama režija, i ovaj izbor glumaca bio je krajnje opravdan i tačan. Glumci su kroz ovaj proces dobili više, igrajući sas-

vim iskreno intimne agonije svojih likova, pronalazili i uključili sebe. A Čehovljevi junaci su: tamni, sami, ogoljeni... Njima više ništa ne treba. Nije to lak glumački zadatak, ali aplauz je rekao da su uspjeli u tome što je reditelj postavio pred njih, baš kao Čehov, ne preskačući nijednu ljudsku nadu.

„Olgu je bilo jako teško naći. Ona je prošla sve i nema izbora,

ni izlaza. Sagledava svoj život. Mene je zaboljela ona, njena misao: 'Nama ne treba ništa, sve ćemo im dati'. Predstava sadrži četiri dijela, od otuđenosti do ličnog stava. Bilo je hrabro od nas upustiti se. Premda smo glumci, nije bilo lako lično se ogoliti. To je ono što nam je traženo, što smo na kraju dobili. Kasting je napravljen jako dobro. Profesor je divno podijelio uloge, davši ih ljudima koji su u stanju istrajnije i intezivnije preći u sebe. Bilo nam je bitno da se sretemo sa publikom, kao zadnji korak i da do kraja ubijedimo sebe da je posao koji smo uradili zaista dobar. Ovo je bio težak rad, ali

„*Tri sestre*“/ četiri Čehovljeva čina sažet u jedan

našao put. Poneki nalet optimizma učini se još i težim kada stigne saznanje da trud čovjeku nije donio ništa i da je sve bio samo hod u prazno. Sve to je ujedno i kolektivna istina, koja se tako silovito, a opet nenametljivo u svakom detalju opravdano i precizno vidi u rediteljskom rukopisu Mićunovića.

„Četiri Čehovljeva čina saželi smo u jedan. Dramaturška intervencija bila je ogromna. Taj zadatak za mene je bio velika odgovornost. Sve se dešava u toj poslednjoj noći, u jednoj tački našeg društva. Ovo što ste vidi na sceni, to smo mi. Već smo postali Čehovljevi junaci. Kada smo

koristan svima nama. Poslednja tri mjeseca bila su važna na profesionalnom i ljudskom nivou. Nepochjenjiva. Ono što ga je bogatilo sve vrijeme jeste činjenica da smo bili toliko intimni sa projektom, što se vidi i po reakciji publike. Ona nas je ponijela, dala vjetar u leđa“, rekla je nakon premijere glumica Julija Milačić Petrović Njegoš.

„Jako je rijetko danas, u ovom trenutku u kojem živimo, da imamo priliku da lično doživimo ovako nešto jer nemamo kad, ili nemamo s'kim. Kada pokušavaš na silu da radiš

„Tri sestre“ u postavci Branislava Mićunovića

i dobre stvari, a kada to nema neki fidbek, onda je to uzaludan posao. Pozorište je, čini mi se i prvo i poslednje utočište savremenog čovjeka, mjesto koje može da mu dozvoli da doživi katarzu, mjesto gdje nije sramota ni smijati se, ni plakati. To nam je neophodno kako bi smo se na neki način iščistili od svih otrova kojima se svakodnevno prskamo. Ovaj proces je možda za nas i dragocjeniji od samog izvođenja. U trećem činu imamo priliku da budemo stvarno mi, da se na taj način otvorimo, da ne krijemo parče svog života i djetinjstva, parče svojih misli. U prvom činu su misli kojima zapravo govorimo o sebi, a koje bi gledaoci trebalo da dožive. Mi zapravo ne prekidamo taj koncert, mi smo na njemu i čutimo, a dozvoljavamo i publici i sebi da te divne Čehovljeve misli govorimo kao rečenice koje se nikad ne izgovore“, kazao je glumac Aleksandar Radulović.

„Zadovoljstvo je bilo raditi sa profesorom Mićunovićem koji se poslije toliko godina vratio pozorištu. Bila je to kao jedna vrsta eksperimenta

za sve nas, pa čak i rediteljskog. To je bila neka vrsta zahvata, istraživanja, kopanja po sebi, tako da je izgleda nešto drugačije, jer nismo išli ustaljenim aršinima. Čak i stilski, igra se potpuno drugačije. Ne igra se na partnera, nego je poenta u tome da su karakteri otuđeni jedni od drugih, da su konstantno u preispitivanjima, u agonijama, u potrebi za smislom, i zapravo o tome se ovdje i radi - o ljudskom stradanju, nesreći. Te teme su vrlo zahtjevne i teške. Lično, svi mi negdje i znamo ove ljude, oni su u našim širim familijama i svuda oko nas. Bitno ih je prepoznati i vidjeti šta njih muči, šta ih tišti, čemu se oni nadaju. Ovo je ozbiljna, velika tema“, riječi su glumca Vula Markovića.

Branislav Mićunović pored režije potpisuje adaptaciju i dizajn predstave, a saradnici su: Stela Mišković (dramaturgija), Marko Petrović Njegoš (scena), Lina Leković (kostim), Dubravka Drakić (govor), Vjera Nikolić (muzika) i Mile Buturović (svjetlo). Predstava se realizuje u okviru interregionalnog projekta ADNICH (IPA CBC Italija-Albanija-Montenegro). Nakon premijere, predstava

„Tri sestre“, zbog velikog interesovanja publike i ograničenog broja mjesta, odigrana je u Kraljevskom pozorištu Zetski dom još tri puta: 18, 20. i 21. decembra.

Kraljevsko pozorište Zetski dom

Opera „Džumbus“ premijerno u Crnoj Gori Spoj savremenog i klasičnog izraza

• *Ovo djelo odiše savremenim rediteljskim rješenjima, ali je ispoštovalo standardne operске strukture: uvertiru, glavni dio i grand finale. Tokom izvođenja komada, glumački djelovi miješaju se sa horskim.*

U Herceg Novom, Bijelom Polju i Beranama, u prvoj polovini decembra premijerno je izvedena moderna opera „Džumbus“, rađena u produkciji Fondacije **Operose** iz Podgorice, u

cijelom situacijom, jer je do sada bila zadužena samo da donosi kafu glavnom reditelju.

Program izvode mladi operски pjevači iz: Crne Gore, Hrvatske, Srbije, BIH i Makedonije (neki od njih još uvijek studenti Muzičke akademije): **Milica Marković** (*Julijana Popović Marković Berisavac*), **Jana Popić Okilj** (*Sara*), **Jelena Šestović** (*Mila*), **Aleksandar Stoimenovski** (*Goran*), **Luka Jozić** (*Pervan Stoičkov*), **Dimitrije Stajić** (*Bane*) i **Nenad Stanisavljević** (*Otac Serafim*).

Opera Džumbus predstavlja spoj savremenog i klasičnog operskog izraza sa isprepletanom pričom punom preokreta i intriga. Kompozitorica **Milica Ilić** zajedno sa libretistom **Jovanom Stamatović Karić**, dirigentom **Bojanom Radivojević**, i rediteljom **Patrikom Lazićem**, smjestila je ovu tradicionalnu formu u moderan kontekst. Radnja ove opere sa elementima drame, obuhvata mnogobrojne živopisne likove sa problemima i izazovima organizovanja jednog važnog događaja.

Intezivne probe odvijale su se u Dvorani Park, a reditelj Patrik Lazić za Radio „Jadran“ izjavio je

uoči premijere da je opera bazirana na priči o predpremijernom haosu.

„Ova opera nam omogućava da vidimo nešto što je proces svakog djela iza kulisa u pozorištu, nešto što je u pozorištu vrlo dobro poznato, jer posljednji dani pred premijeru su posebna vrsta ludila. Mi 'hvatamo' glumce posljednja tri dana pred njihov veliki nastup. Međutim, desila se neočekivana tragedija, u kojoj su poginuli glavni pjevač, kompozitorica i reditelj ceremonije. Glumci su sada 'ostavljeni' tri dana pred premijeru i moraju da sklepaju što se može spremi u tih par dana. Mi ih onda

okviru **Young@Opera** projekta, podržanog od strane **Kreativne Evrope**. Partneri projekta su **Opština Herceg Novi** i **Kolarčeva zadužbina** iz Beograda.

Crnogorska turneja ovog scenskog komada otvorena u Dvorani „Park“ u Herceg Novom 9. decembra, a tri dana kasnije, publika je u Bijelom Polju i Beranama uživala u ovom djelu, u kojem radnja počinje kada je sahrana završena. Kompozitorica, reditelj i pjevač su nastradali u saobraćajnoj nesreći. Sada su inspicijent Sara i producent Goran sami sa projektom koji treba završiti. Sara je zabrinuta kako sada da se nosi sa

'hvatamo' u tom haotičnom stanju – kako sada sve to 'izvući' i napraviti za tri dana da ta inauguracija i premijera liče na nešto", objasnio je Lazić postavku djela.

Prema njegovim riječima, ovaj projekat žanrovski se ne može svrstati u čistu operu, jer nudi mješavinu žanrova: mjuzikla, opere i kabarea.

„Htjeli smo napraviti novi, izmiješani žanr, koji će prije svega mladoj publici biti zanimljiv, tako da je izazov režirati nešto takvo. Tu je kombinacija operskih dijelova koji u

Još uvijek je teško ubaciti neke nove stvari, ali mislim da se to lagano mijenja. Upravo ovaj projekat nam pruža mogućnost da to pokušamo, da ne robujemo nekim standardnim viđenjima opera. U dramskom pozorištu je mnogo lakše, ali u operi je malo teže jer je više ljudi“, kaže Lazić.

Praćenje svjetskih trendova, prema njegovom viđenju, je neophodno. Ukoliko se želi animirati nova operaska publika inovacije u izvođenju opera su nužne jer će u suprotnom, opera izgubiti publiku, smatra Lazić.

Sa izvođenja opere „Džumbus“ u Bijelom Polju

režiji zahtijevaju imponantnost i smirenost. Imamo nekoliko songova koji su zaista kao iz brodvejskog mjuzikla, a opet sve u kabaretskoj postavci, tako da je režija mješavina tih stilova“, objasnio je reditelj. On je istakao da je žanrovsko miješanje stilova u operi nekada bilo teško zamislivo, a da je danas to veoma aktuelno u svijetu, iako na našim prostorima još uvijek nije zastupljeno zbog čega se operski izrazi rade se dosta konzervativno.

„U svijetu je to otišlo ka mnogo eksperimentalnijim formama, a kod nas ne

„Ostaće nam samo starija publika. Moramo pratiti trendove i da se mijenjamo zajedno sa vremenom, koje je mnogo brže i dinamičnije. Zato smo se trudili da kroz ovu operu ubacimo sve što prati to vrijeme. To se i vidi iz prologa opera – koriste se mobilni telefoni kako bi se napravio moderan spoj. Ako budemo pratili što se dešava u Evropi i svijetu, mislim da možemo očuvati operu i da će to biti dragocjena forma koja pruža i muziku i ples“, ocijenio je Lazić za Radio „Jadran“.

U cijelom procesu rada najveći izazov

bilo je uskladiti glumce, pjevače i hor.

„Specifičnost ove opere je što se sva muzika izvodi uživo, osim posljednje numere koja je na matrici. Zaista jeste izazov uskladiti glumce koji glume svoje dijelove i hor koji treba da ih prati. Bio je to minuciozan rad, jer tačno na jednu repliku uskaču oni sa svojim komentarima i to će publici biti najzanimljivije kad se uvježba, ali nama sada u procesu to je najteže, kako sklopiti cijelu cjelinu i tri segmenta pozorišta – glumce, pjevače, hor“, pojasnio je Lazić.

Ovo djelo odiše savremenim rediteljskim rješenjima, ali je ispoštovalo standardne operске strukture: uvertiru, glavni dio i grand finale. Tokom izvođenja komada, glumački dijelovi miješaju sa horskim.

„Glavna stvar u tekstu su te duhovite situacije i mislim da će to publika prepoznati i sigurno će im biti zabavno. Kad uhvatite glumca u toj situaciji iza kulisa, kad se okrene cio sistem i vidite što je iza scene, uvijek je duhovito. Autor teksta je tu dobro prepoznao situaciju i dao nam materijal da napravimo duhovite kreacije u likovima i mislim da će oni biti najzanimljivi, jer svi znamo što je producent, operска diva i slično“, kazao je Lazić.

Producentkinja i koordinatorка Fondacije Operosa iz Podgorice **Tea Đorđević** je kazala da je opera „Džumbus“ nastala kako bi se približila ta vrsta muzike mladima, jer kombinuje tradicionalni operски izraz i modernu muziku. Takav način izvedbe, po prvi put čuo se u Crnoj Gori, istakla je Đorđević.

„Ovu operu smo pripremili sa mladim umjetnicima, godinu dana. Oni su pisali tekst i muziku, a zatim smo tu predstavu uvježbali i premijerno prikazali u Crnoj Gori. Divno je bilo vidjeti interesovanje mladih ljudi u Bijelom Polju, kojih je imalo mnogo u publici“, izjavila je Đorđević za Radio Crne Gore, nakon izvedbe u Bijelom Polju. Kombinacija tradicionalnog operског izraza i moderne muzike je bila vrlo prijemčiva i za mlade Berance.

„Divno je kada po reakcijama publike, prvenstveno mladih, koji su u Beranama došli u velikom broju, vidite da ste u tome uspjeli. To je ono što nas najviše raduje i ispuni, kada se jedan dugačak i vrijedan rad nagradi aplauzima i kada se naša ideja da kombinacijom tradicionalnog operског izraza i moderne muzike, sa isprepletanom pričom punom

preokreta i intriga, učinimo operu prijemčivom za mlade ljude, pokaže kao dobra“, kazala je Đorđević za portal Mladi Berana.

Nakon Bugarske i Crne Gore, opera „Džumbus“, u februaru naredne godine, nastavlja gostovanja u gradovima Srbije.

S. Marojević

Operosa svetska onlajn platforma

Operosa je operски i festival klasične muzike koji je osnovala mecosopran **Katherine Haataja**, 2006. godine u svrhu promocije mladih operских talenata i savremenog izraza modernoj publici. Cilj Operose jeste da se fokusira na repertoar koji odgovara mladim operским pjevačima, radeći sa vrhunskim producentima i prikazujući operu kao modernu i zabavnu formu.

Forum Operosa postavljen 2012. godine je socijalna mreža koja olakšava komunikaciju aktivnih i budućih umjetnika, profesionalnih izvođača, publike, producenata operских kuća. To je svjetska onlajn platform, gdje umjetnici mogu ostvariti vezu između angažmana i aktuelnih primjera svoga izvođaštva.

Nakon opere „Romeo i Julija“ koja je izvedena u pozorištu Porto Montenegro, Operosa Montenegro Opera Festival se sada održava u starom gradu Herceg Novog, na tvrđavi Forte Mare i amfiteatru Kanli Kula, a takođe joj je dodeljeno i zvanje Evropskog festivala - EFFE.

S.M.

Gradsko pozorište: „Na ivici neba“ premijerno na Lutkarskoj sceni Nesvakidašnja priča o snazi prijateljstva i slobodi

• Veselka Kuncheva: *Riječ je o maštovitoj priči zasnovanoj na neobičnom prijateljstvu između dječaka i vještice, koja govori o tome koliko svijet može da bude bogat, samo ako otvorimo svoje srce i um*“.

Predstava „Na ivici neba“ (5+), u produkciji Lutkarske scene za djecu Gradskog pozorišta, premijerno je izvedena u petak 13, a repriza 14. decembra u Velikoj sali KIC-a „Budo Tomović“, u okviru manifestacije „Decembarska umjetnička scena DEUS 2019“.

Nesvakidašnju lutkarsku priču o snazi mašte, slobodi, prijateljstvu i zaboravljenim

Stojanović, Jelena Đukić i Lari Dragović.

Prvu saradnju sa podgoričkim teatrom, rediteljka Kuncheva je ocijenila veoma uspješnom.

„Proces nastajanja predstave bio je veoma interesantan, a glumci odlični. Nadam se da će se i djeci svidjeti, jer riječ je o maštovitoj priči zasnovanoj na neobičnom prijateljstvu između

„Na ivici neba“ - maštovita priča o prijateljstvu

dječjim željama, režirala je ugledna bugarska režiserka Veselka Kuncheva. Dramaturgiju potpisuju Veselka Kuncheva i Ina Bojidarova, scenografiju, kreativno rješenje i izradu lutaka Marieta Golomehova, a koreografiju Yavor Kunchev. Muzika je djelo Hrista Namlieva. Prevod sa bugarskog uradio je Davor Dragojević, koji sa Katarinom Krek potpisuje i prevod teksta songova. U glumačkoj podjeli su: Jelena Simić, Lazar Đurđević, Katarina Krek, Vanja Jovićević, Miloš Pejović, Jovan Dabović, Maja

dječaka i vještice, koja govori o tome koliko svijet može da bude bogat, samo ako otvorimo svoje srce i um“, kazala je Kuncheva.

Koreograf Yavor Kunchev pohvalio je glumce koji su uspjeli da sa lutkama u rukama, odgovore na njegov koreografski izazov u izuzetno zahtjevnim plesnim tačkama ovog svojevrsnog rokenrol mjuzikla.

Umjetnički direktor Gradskog pozorišta Dušan Kovačević, podsjetio je da je Bugarska zemlja u kojoj je lutkarska teatarska tradicija

na zavidnom nivou, te da je to, između ostalog, preporučilo Veselku Kunchevu i njen tim za saradnju sa našim teatrom. Kovačević je napomenuo da ovim komadom Gradsko pozorište teži da, između ostalog, podstakne djecu da razvijaju maštu i igraju se.

oživim Šo na taj način da je djeca jako zavole i počnu da se ugledaju na nju. S druge strane, želim da vjerujem da će i roditelji koji budu gledali predstavu osvijestiti da djecu ne treba sputavati, da im treba omogućiti slobodu, čak u najmanjem uzrastu“, napomenula je Simić.

Nesvakidašnju ljudsku priču režirala je poznata bugarska režiserka Veselka Kuncheva

„U svijetu interneta gdje je djeci dostupno sve, imaginacija se zapostavlja. Ne postićemo djecu da maštaju kao nekada, kada su odrastale starije generacije kojima nijesu bila dostupna ova čudesa od tehnologija. Želimo da inspirišemo djecu da i danas maštaju kao mi nekada, da se zabavljaju sami, jer dječji mozak je nepresušan u odnosu na Gugl ili internet“, kazao je Kovačević.

Glumica **Jelena Simić** ocijenila je rad na ovoj predstavi kao još jedno dragocjeno iskustvo, posebno zbog saradnje sa rediteljkom Kunchevom. Proces je, kako kaže, obilježio izazovan rad na savladavanju novog tipa lutaka, ali i vedrina u cijeloj ekipi. Ona će kroz lutku oživjeti lik male vještice Šo, koja se buni protiv pravila koja važe u svijetu i vještica i ljudi.

„Za nju ta pravila ne postoje, jer ona ima svoju viziju i pravila u kojima važe one želje koje se odnose na prijateljstvo, ljubav, razumijevanje... Nadam se da ću uspjeti da

Lazar Đurđević, student II godine Glume na cetinjskom FDU, u klasi prof. Branka Ilića, prvi profesionalni angažman na pozorišnim daskama imao je u ovoj predstavi.

„Bilo je veoma zabavno i izazovno raditi 'Na ivici neba'. Ovo je priča o prijateljstvu i pripadanju koja njeguje različitosti i jedva čekam da vidim kako će se svidjeti publici“, kazao je Đurđević.

Gradsko pozorište

Gradsko pozorište: „Pukovnik ptica“ premijerno u januaru Balkanski snovi o Evropi

• *Višestruko nagrađivani satirični komad Hrista Bojčeva bavi se kritički problemom odnosa Evrope i Balkana ili, preciznije, balkanskim snovima o Evropi i evropskim mitovima o Balkanu.*

U Gradskom pozorištu krajem novembra počele su probe za predstavu „**Pukovnik ptica**“, namijenjen **Večernjoj sceni**. Jednu od najizvođenijih savremenih drama u svijetu, iz pera uglednog bugarskog pisca **Hrista Bojčeva**, na scenu će postaviti **Marko Manojlović**, koji je u Gradskom pozorištu režirao i „*Lažljivce*“ - hit predstavu koja se uz veliko interesovanje publike igra već 11 godina. Reditelj Manojlović potpisaoće i izbor muzike, dramaturgiju **Dragana Tripković**, scenografija će biti djelo **Vesne Popović**, a kostimi **Adrijane Pajić**. Za scenski pokret zadužen je **Damjan Kecojević**. Uloge su povjerene: **Emiru Ćatoviću**, **Branimiru Popoviću**, **Jeleni Simić**, **Milošu Pejoviću**, **Goranu Vujoviću**, **Goranu Slaviću** i **Branki Femić Šćekić**.

Višestruko nagrađivani satirični komad

te kako su prisutni na tom malom prostoru u kojem obitavaju junaci ove drame. Grupa pacijenata u napuštenom manastiru, u azilu za duševno bolesne, pokušava da nađe izlječenje, a vođena

Tekst drame „Pukovnik ptica“ i rediteljska bilježnica

samoproklamovanim pukovnikom uspostavlja vojnu jedinicu, zadajući tako ne samo političke i društvene ciljeve, već i svrhu sopstvenim životima. Njihovo ludilo, njihova bolest, zapravo, najočigledniji su znak uronjenosti u vrijeme i prostor koji ih okružuju.

Ovaj komad, Gradsko pozorište će premijerno izvesti pred podgoričkom publikom u drugoj polovini januara.

Detalj sa proba

Hrista Bojčeva bavi se kritički problemom odnosa Evrope i Balkana ili, preciznije, balkanskim snovima o Evropi i evropskim mitovima o Balkanu.

„Pukovnik ptica“ je priča o grupi ludaka, zatvorenih negdje u balkanskim zabitima. Ta izolovanost, naravno, tek je prividna, jer svijet, civilizacija, ili kako već nazvati ono što se pokušava „samoizlječiti“ građenjem zidova, i

S.M.

„Don Kihot“ na prvom izdanju RUTA festivala Dekonstrukcija situacije izazvala burne emocije

• *Radena kroz improvizacije, predstava se zasniva na principima stand-up komedije, dekonstruiše prepoznatljive situacije do apsurda i izaziva burne emocije. Andraš Urban je objasnio da u glumcima, tokom rada, pokušava da osvijesti drugačiji odnos prema publici i sceni, nego što su navikli.*

Predstava „Don Kihot“ (koprodukcija Gradskog pozorišta i Barskog ljetopisa), u režiji **Andraša Urbana** igrana je 3. decembra na sceni **Beogradskog dramskog pozorišta**, u okviru prvog izdanja RUTA festivala, prvog projekta

Branka Stanić, Jelena Simić, Sanja Popović i Anđelija Rondović. Scenografiju predstave potpisuje **Smiljka Šeparović Radonjić**, muziku je uradila **Irena Popović**, dok su kostimi djelo **Line Leković.**

„Don Kihot“ na RUTA festivalu u Beogradu

novoformirane **Regionalne unije teatar**a, koju čini šest teatarskih kuća iz bivše Jugoslavije, među kojima je i **Gradsko pozorište**.

„Don Kihot“ je raden po motivima Servantesovog istoimenog romana. Dramaturgiju je uradila **Vedrana Božinović**. U Urbanovom rediteljskom viđenju Servantesovog remek djela, na neke ovdašnje „vjetrenjače“ juriša sedam žena, sedam glumica koje progovaraju o problemima i dilemama žena u savremenom društvu. Predstava se, između ostalog, tiče prepoznavanja donkihotovskog u sebi i u društvu koje nas okružuje. Uloge igraju: **Branka Femić Šćekić, Vanja Jovićević, Kristina Obradović,**

Podgoričko-barski projekat, prema izvoru Beogradskog dramskog pozorišta, ne samo da je oduševio tamošnju publiku, već je ta izvedba bila povod za izuzetno posjećen susret sa stvaraocima.

„Predstava u kojoj je viđeno što se u njoj dešava“ (podnaslov) nastala je kroz dugotrajan proces, na osnovu koga je **Vedrana Božinović** napisala tekst, a sedam mladih glumica dočaralo sve bijede, muke, tabue, poniženja i uskraćenosti kroz koje prolaze žene i dan danas u crnogorskom (i ne samo tom) društvu.

Radena kroz improvizacije, predstava se zasniva na principima stand-up komedije, dekonstruiše prepoznatljive situacije do apsurda i

izaziva burne emocije. Andraš Urban je objasnio da u glumcima, tokom rada, pokušava da osvijesti drugačiji odnos prema publici i sceni, nego što su navikli.

Stanislavski i njegov metod, koga još uvek prodaju, pardon – predaju (mada nijesam mnogo pogriješio), kao glavni sistem glume u školama – nije više relevantan. Ti, kao glumac, na sceni i publika, vaš odnos, direktno obraćanje i kontakt, ali ne u smislu interakcije, savremeni su izraz“, objasnio je on. Predstava često dotiče i stav autora o odnosu društva i vlasti prema kulturi, pozorištu. Isto tako autori ubacuju i ironičnu

Beogradskog dramskog pozorišta.

U okviru prvog RUTA festivala, pored predstave Gradskog pozorišta, izvedene su i: „Liliom“ Beogradskog dramskog pozorišta, „Bakhe“ Kazališta Ulysses i Zagrebačkog teatra mladih, „Mirna Bosna“ Kamernog teatra 55 iz Sarajeva, „Kralj Ibi“ Dramskog teatra Skoplje i „Plah udah“ Mestnog gledališča iz Ljubljane. RUTA festival je revijalnog karaktera, a nakon Beograda, tokom 2020. godine, biće održan u Podgorici (mart), Ljubljani (april), Sarajevu (maj), na Brionima (jul) i u Skoplju (oktobar). Teatri su u nedavno formiranoj Uniji ujedinjeni

RUTA
Regionalna unija teatarara

opasku da je njihov poduhvat – „sunovrat postdramskog teatra.

Kompozitor Irena Popović Dragović, takođe, je prošla kroz neobičan proces rada, pošto kako sama kaže „bez klasične priče, trebalo je ispratiti zamisli o numerama. Istovremeno je bio zahtjevan posao da se tehnički sve usavrši. Djevojke, prije svake predstave, provode gotovo čitav sat u raspjevanju“.

Gledaoci emotivno reaguju na otvorenu, bez pardona i zadržke kritiku društva u kojoj su žene svedene na „nevjeste, udovice i misice“. Jednu od glumica, majka je zamolila da je više ne zove „na ovakve predstave“, a mlada žena iz publike, drhtavim glasom, se zahvalila na predstavi u ime svoje sestre, majke, tetke, bake, zapisano je na web stranici Beogradskog dramskog pozorišta – napisano je u osvrtu

u estetskom, repertoarskom i organizacionom modelu, s ciljem da RUTA doprinese povezivanju, prezentaciji i promociji svih članica unutar regiona. Ciljevi novoformirane pozorišne Unije su da se institucionalizuje saradnja između navedenih pozorišnih kuća, da se publici omogući uvid u reprezentativne predstave iz regiona i da se rade veliki koprodukcijski naslovi.

Gradsko pozorište i Barski ljetopis

Gradsko pozorište: „Slasti slave“ na Danima Jurislava Korenića u Sarajevu U konkurenciji najboljih tuatara regiona

Predstava „Slasti slave“, sa Večernje scene **Gradskog pozorišta**, izvedena je 17. decembra, na sceni **Kamernog teatra 55** u Sarajevu, u okviru takmičarske selekcije četvrtog izdanja **Dana Jurislava Korenića**. „Slasti slave“ je duhovita i dirljiva predstava, rađena je prema tekstu „Glorious“ britanskog pisca **Pitera Kiltera**, u adaptaciji i režiji **Stefana Sablića**.

„Slasti slave“ / **Dubravka Drakić** i **Mladen Nelević**

Govori o strasti prema slavi jedne žene koja je proglašena za najgoru pjevačicu na svijetu. Piter Kilter ga je napisao po istinitoj priči o *Florens Foster Dženkins*, koja je četrdesetih godina prošlog vijeka u Njujorku bila omiljena muzička atrakcija. Proslavila se operskom karijerom, iako nije umjela da pjeva.

Igraju: **Dubravka Drakić**, **Mladen Nelević**, **Vesna Vujošević Labović** / **Katarina Krek**, **Ivana Mrvaljević** i **Smiljana Martinović**. Izbor muzike potpisuje **Stefan Sablić**, kostimografiju **Aleksandar Nošpal**, a scenografiju **Smiljka Šeparović**.

Iako ovaj naslov i njegovi glumci, po odluci Žirija nijesu dobili nagradu, za ansambl i producenta učešće na ovom Festivalu znači puno, jer su se takmičili u konkurenciji sa najznačajnijim pozorištima iz zemalja bivše Jugoslavije. Pored podgoričke predstave na ovoj sarajevskoj pozorišnoj smotri, publika je imala priliku da vidi komade: „Žena iz prošlosti“, Teatra Kumanovo iz Sjeverne Makedonije, koju je režirala Nela Vitoševik, „Ime“, Pozorišta mladih

Sarajevo, koju je režirao Admir Glamočak, „Kako zasmijati Boga“, Narodnog pozorišta Republike Srpske, u režiji Željka Stjepanovića, „Sumrak Bogova“, Beogradskog dramskog pozorišta, u režiji Jagoša Markovića i „Sjećaš li se Doli Bel“, Kamernog teatra 55, u režiji Kokana Mladenovića. O nagradama je odlučivao žiri u sastavu **Dino Mustafić**, **Izudin Bajrović**, **Kristina Ljevjak** i **Tatjana Peternek Aleksić**.

Najboljom predstavom proglašena je predstava „Sjećaš li se Doli Bel“, u režiji Kokana Mladenovića, u produkciji Kamernog teatra 55. Nagradu **Žan Marolt za najboljeg glumca** dodijeljena je **Emiru Hadžihafizbegoviću**. Nagradu „**Žan Marolt**“ za najbolju glumicu dobile su glumice **Gordana Boban** i **Tatjana Šojić**. Nagradu za najbolju režiju dobili su **Kokan Mladenović** za predstavu „Sjećaš li se Doli Bel“ i **Jagoš Marković** za predstavu „Sumrak Bogova“, Beogradskog dramskog pozorišta, a **Specijalno priznanje za teatarsku inspiraciju** otišlo je u ruke književnika **Abdulaha Sidrana**.

Osim predstava, u sklopu festivala „Dani Jurislava Korenića“ u Kamernom teatru 55 predstavljen je veliki broj knjiga: „**Andrićeva lestvica užasa**“, **Svetislava Basare**, „**PTSP spomenar**“, **Dragana Bursaća**, „**Crvena**“, **Lejle Kašić** i promocija pjesama **Aleksandre Mrakić**, „**Schindlerov lift**“, **Darka Cvijetića**, „**Treće lice jednine**“, **Nedžada Makumića** i „**Milena Dravić – više od umetnosti**“, **Tatjane Nežić**.

Nakon dodjele nagradi na sceni Kamernog teatra 55 izvedena je predstava u digitalnoj formi „**Ženski turbo folk bend**“, u režiji **Sulejmana Kupusovića**. Uloge u ovoj predstavi ostvarili su: **Žan Marolt**, **Nada Đurevska**, **Gordana Boban**, **Jasna Ornela Bery**, **Emina Muftić**, **Sadžida Šetić**, **Merima Ovčina** i **Radojica Čolović**.

Festival „Dani Jurislava Korenića“ pokrenut je u čast stvaraocu koji je dao značajan doprinos kulturnoj sceni BiH i koji je osnovao Kamerni teatar 55.

S.M.

Gradsko pozorište i CEDIS potpisali Ugovor o sponzorstvu Važnost podrške teatarskim kućama

Predstavnici Gradskog pozorišta i Crnogorskog elektordistributivnog sistema (CEDIS) potpisali su 10. decembra, Ugovor o sponzorstvu.

Taj važan dokument potpisali su umjetnički direktor Gradskog pozorišta **Dušan Kovačević** i šefica Službe za korporativne komunikacije u CEDIS-u, mr **Marija Jovović**, koja je

Umjetnički direktor **Dušan Kovačević** zahvalio se CEDIS-u što je Gradsko pozorište prepoznato kao značajna institucija kulture i istakao važnost podrške koju teatarske kuće dobijaju od društveno odgovornih kompanija.

„Kao društveno odgovorna kompanija - CEDIS je i ovog puta pokazao izuzetan

Dušan Kovačević i Marija Jovović na potpisivanju Ugovora o sponzorstvu

izrazila zadovoljstvo zbog nastavka saradnje sa tom teatarskom kućom.

„Cijeneći značaj kulturnog stvaralaštva, a posebno pozorišnog, Crnogorski elektordistributivni sistem nastavlja sa podrškom kulturnim institucijama. Gradsko pozorište Podgorica svojim radom i umjetničkim stvaralaštvom je zaslužilo našu podršku. Posebno smo ponosni što smo omogućili višestruko nagrađivanom autorskom projektu Vide Ognjenović 'Kozocid' da učestvuje na 36. Susretima pozorišta Bosne i Hercegovine. Kulturni i pozorišni život mora imati podršku zajednice, a podrška CEDIS-a neće izostati ni u narednom periodu“, kazala je Jovović.

osjećaj za pripadnost kulturnoj zajednici naše države. Ovom donacijom omogućili su Gradskom pozorištu još bolje pozicioniranje na regionalnoj mapi, a saradnja će se nastaviti i kroz projekat RUTA, čiji će se prvi festival RUTA PODGORICA održati od 2. do 7. marta naredne godine, a zatim: u aprilu u Ljubljani, u maju u Sarajevu, u avgustu Brionima, u oktobru u Skoplju i decembru u Beogradu“, najavio je Kovačević, uvjeren da će CEDIS i dalje pratiti, na obostrano zadovoljstvo, producentske projekte Gradskog pozorišta.

XVI „Međunarodni festival glumca Nikšić 2019“ Još jedna pobjeda teatra

- *Pečat cijelom Festivalu dala je posvećenost glumcu. Na sceni Nikšićkog pozorišta sve je blistalo od sjajnih kreacija.*
- *Kao nekad, u pomalo zaboravljene dane čuvenog Narodnog pozorišta u Nikšiću, ljubitelji teatra su hrlili na predstave i time sami ispisali jednu od najljepših stranica Festivala.*

Piše: prof. dr Dragan Koprivica

Da XVI Međunarodni festival glumca (28. novembra - 3. decembar) prije svega

životu Crne Gore u cjelini, dokazano je po svim parametrima. Čestitke zaslužuju svi dramski ansambli i Nikšićko pozorište, koje je, uz podršku Ministarstva kulture i Opštine, učinilo sve da se u Nikšiću održi sedmodnevni praznik teatra.

Kao nekad, u pomalo zaboravljene dane čuvenog Narodnog pozorišta, ljubitelji teatra su hrlili na predstave i time sami ispisali jednu od najljepših stranica Festivala. Jedini „minus“ bio je što je velika sala Pozorišta na izvođenju pojedinih predstava ipak bila premala da primi sve zaljubljenike u pozorišnu umjetnost.

Već sami izbor predstava, po odluci selektorskog tima u sastavu: **Vojislav Krivokapić**, **Dragan B. Perović** i **Zoran Bulajić**, pokazao je ozbiljnost pristupa Festivalu, što je i rezultiralo visokim dometima. Na sceni Nikšićkog pozorišta izvedeni su sljedeći komadi: „**Kauboji**“ (Teatar Exit, Zagreb), „**Kozocid**“ (Gradsko pozorište, Podgorica), „**I svaki put kao da je prvi**“ (Kruševačko pozorište i Art tema Beograd), „**Smrt i djevojka**“ (Crnogorsko narodno pozorište), „**Aj, Carmela**“ (Sarajevski ratni teatar /SARTR) i „**Gospodska krv**“ (Nikšićko pozorište).

Pečat cijelom Festivalu glumca i ove godine je dala posvećenost glumcu, a na sceni Nikšićkog pozorišta je sve blistalo od sjajnih kreacija.

predstavlja još jednu pobjedu kulture u gradu pod Trebjesom, i značajan doprinos pozorišnom

Tokom prve večeri, nakon dodjele nagrade „**Veljko Mandić**“ dramaturgu i piscu

16.
Međunarodni
FESTIVAL
GLUMCA
Nikšić
2019

Božu Koprivici, festivalsku zavjesu su na dosad neviđen način podigli frapantni Zagrepčani predstavom „Kauboji“, autorskim projektom čiji tekst i režiju potpisuje Saša Anočić.

Trosatni mjuzikl je po svim kriterijumima zadovoljio ukuse zahtjevne nikšičke publike, uz ocjene da je ova svojevrsna predstava u predstavi, audicija za komad i njegovo izvođenje, na temu divljeg Zapada, pravde, nepravde i osvete, na najbolji način otvorila Festival. To su, uostalom, i pokazale ovacije tokom i na kraju komada, posebno za glumačke bravure i transformacije iz uloge u ulogu. I sam podatak da je predstava na prethodnim festivalima osvojila blizu dvadesetak priznanja govori o pažljivom odabiru od strane selektorskog tima.

Sljedećeg dana izveden je „Kozocid“, takođe autorski projekat, ovog puta Vide Ognjenović, u produkciji Gradskog pozorišta iz Podgorice. Brojna glumačka ekipa držala je pažnju publike tokom dvoiposatnog izvođenja, na sceni je postojao dobar dramski štimung, a tema istrebljivanja koza po odluci ispranih komunističkih mozgova u malom selu nakon Drugog svjetskog rata uspješno je animirala gledalište. Ali je dosta toga mirisalo na „Deknu“, Živka Nikolića, pri čemu je jedan od glumaca i doslovce „skinuo“ prepoznatljivu intonaciju Draga Malovića, što je zvučalo deplasirano. Tim prije što takav tip govora nije svojstven Banjanima, koji su ovom prigodom „preseljeni“ u Drobnjake.

Na primjeru ovog komada pokazala se i stara istina da autor teksta i režije može zasmetati samom sebi. Uz predugu ekspoziciju dramskog štiva, kojeg je i inače bilo previše, režija je bila tek prateći element. Ali je tekst, mora se priznati, sadržao veliki broj briljantnih pasaža, pa je riječ o dosad najboljem štivu Vide Ognjenović. Upravo zato glumci Gradskog pozorišta su često i nagrađivani aplauzima objektivne nikšičke publike. Srca ženskog dijela svakako je odnio gostujući glumac, izvrsni Igor Đorđević, u ulozi ljekara iz Beograda, ali je konkurencija na Festivalu bila takva da mu je nagrada na kraju ipak izmakla.

Predstava iz Kruševca, „I svaki put kao da je prvi“ po tekstu Borisava Stankovića i Dimitrija Kokanova, u režiji Jovane Tomić, nije bila u „gornjem dijelu tabele“. Tekst ima dobru zamisao, ali su možda i mračni kostimi i takva scena, uz neadekvatan mizanscen i scenski

pokret, onemogućili spuštanje rampe.

Sljedeće festivalske večeri publika je imala priliku da odgleda čudesan komad, sigurno i ponajbolji u novijoj produkciji našeg Nacionalnog teatra, predstavu „Smrt i djevojka“, po tekstu čileanskog pisca, Arijela Dorfmana, u režiji izuzetnog Gorana Bulajića, koji je na tzv. malom prostoru, u triodrami o posljedicama represivnog sistema na psihu običnih ljudi, napravio pravu pozorišnu etidu. Majstorski svedenom režijom, davanjem prostora glumcima da od samog početka dominiraju scenom, uz nevidljivo držanje konaca predstave tokom cijelog trajanja, Bulajić je održao javni čas iz pozorišne režije pokazujući kako pravi reditelji objedinjuju scenske parametre do istinskog scenskog ugođaja. Nikšička publika je umjela da prepozna poruke komada, kao zaokruženog pozorišnog čina, i velikim aplauzima nagradi značajno ostvarenje CNP-a, koje će sigurno biti igrano još mnogo godina.

Glumački trio, maestralna Julija Milačić, u ulozi Pauline Salas, Dragan Jovičić, kao doktor Roberto Miranda, inače, otkriće za nikšičku i crnogorsku publiku, iskusni as bosansko-hercegovačkog glumišta na filmu i u teatru, i Miloš Pejović, u ulozi Herarda Eskobara, moćnom i uvjerljivom sinergijom su, bez šaržiranja, od samog početka psihodrame dočarali vrijeme zla i ubijanja ličnosti u čovjeku pod staklenim zvonom terora.

Sljedeće večeri opet je uslijedio susret na otvorenoj sceni sa Jovičićem, ovog puta u predstavi reditelja Roberta Raponje „Aj, Karmela“, po tekstu Hozea Sančiza Sinistere, španskog pisca, reditelja i profesora dramaturgije. U komadu je opisana storija o putujućim glumcima, Karmeli i Paulinu, koji su zalutali na teritoriju frankista, pa u strahu za živote igraju komad za italijanskog poručnika, Frankove vojnike i zarobljenike. Jasenko Pašić igra epizodnu rolu gluvonijemog junaka Gustaveta, a Paulino (Dragan Jovičić) i Karmela (Selma Alispahić), supružnici i putujući glumci, nastupaju kao likovi, u suštini, duodrame.

Jovičić i Spahićeva su ostvarili autentičnu sinergiju tokom cijelog komada, i s punim pravom dobili laskavo priznanje Žirija Festivala za najbolji partnerski odnos. Jovičić je za ulogu Paulina dobio i Gran pri za najbolju mušku ulogu, mada je kod gledalaca podijeljeno mišljenje da je možda napravio bolju kreaciju u predstavi Bulajića „Smrt i djevojka“. Ali je svojim nastupom u

dvijema predstavama udario i svojevrsan pečat Festivalu, i snažno skrenuo na sebe pažnju pozorišnim poslenicima u Crnoj Gori da na ovog mae-stralnog glumca, kao gostujućeg, treba računati za nove projekte.

Tokom posljednje večeri Festivala u Nikšiću, 3. decembra, publika je imala priliku da vidi predstavu Nikšićkog pozorišta „Gospodska krv“, po tekstu uglednog publiciste i komediografa

se predstavio novim rediteljskim čitanjem Kavajinog teksta, i uz odlična scenska rješenja napravio svoju dosad najbolju predstavu, i njome se svrstao među najuspješnije pozorišne reditelje u regionu u ovom kulturnom trenutku.

Marunoviću prvo treba čestitati na građanskoj i rediteljskoj hrabrosti da se lati nekad problematičnog teksta Kavaje, uz sjećanja na to kakvu sudbinu je drama imala davne 1955.

„Gospodska krv“ / Grand Prix za najbolju žensku epizodu Ani Vučković

upravo iz Nikšića, Marka Kavaje (1892-1975), u adaptaciji i režiji Slobodana Marunovića.

Opšti utisak o komadu je sljedeći: iako je Marunović svojevremeno već radio jednu postavku „Gospodske krvi“, ovog puta

godine u rediteljskoj postavci Veljka Mandića. Nakon premijere od 2. jula te godine, i svega četiri izvođenja, skinuta je s repertoara čak uz javne rasprave na kojima je komad osuđen kao neprikladan, a slično je prošao i u Srbiji.

S obzirom na siže o preljubama i nevjerstvu „darežljive“ supruge u crnogorskom miljeu, u tadašnjim vunenim vremenima bilo je i logično da komad doživi neslavnu sudbinu.

Međutim, nakon više od šest decenija od praizvedbe, današnja nikšićka publika komad Kavaje nijednog trena nije shvatila kao bilo kakav vid uvrede za Nikšić i Crnu Goru, nego je uz brojne aplauze i smijeh propratila radnju, i na kraju protagoniste nagradila pravim ovacijama. A time je i sama dopisala jednu od najljepših stranica ovog Festivala.

Osim već pomenutih nagrada, Žiri, u sastavu, reditelj Blagota Eraković, predsjednik, i članovi, književnik i reditelj Mišo L. Korać,

mladom, nevjerovatno talentovanom studentu (!) treće godine glume na FDU na Cetinju, **Stevanu Vukoviću**, koji je, i pored mnogo iskusnijih glumaca, ostvario ubjedljivo najbolju rolu u „Gospodskoj krvi“. A to ponajbolje i govori o gradu Nikšiću i Crnoj Gori kao nepresušnom vrelu novih pozorišnih talenata.

Grand Prix za najbolju kolektivnu igru ravnopravno je dodijeljen glumcima predstave „**Kauboji**“, **Teatra EXIT** iz Zagreba i „**Kozocid**“, **Gradskog pozorišta** iz Podgorice.

Svojim prisustvom osoben pečat Festivalu dao je i naš najeminentniji pozorišni reditelj, Blagota Eraković, koji je, kao predsjednik Žirija, na kraju ocijenio da je na sceni Nikšićkog

i glumac Jovan Krivokapić, i ostale odluke je donio jednoglasno i objektivno.

Tokom cijelog trajanja Festivala bilo je jasno da će **Grand Prix za najbolju žensku ulogu** pripasti lucidnoj **Juliji Milačić** za ulogu *Pauline Salas* u predstavi CNP-a „Smrt i djevojka“, u režiji Gorana Bulajića. Po ocjeni autora ovog pozorišnog prikaza, Milačićeva je na smiren način pokazala narastajuću buru i katarzu u liku Pauline Salas, i još jednom opčinila gledaoce. Uostalom, ova glumica je za istu ulogu dobitnica prestižnog priznanja i na Međunarodnom festivalu u Makedoniji, pa je ova nagrada samo nova potvrda njenih neospornih glumačkih dometa.

Grand Prix za najbolju žensku epizodu dobila je **Ana Vučković** za ulogu Itane u „Gospodskoj krvi“, i očigledno je riječ o mladoj glumici pred kojom stoji zahvalna karijera. **Gran pri za najbolju mušku epizodu** pripao je

pozorišta pokazana prava demonstracija i škola glume sa različitih kulturnih prostora. Pritom je s pravom odao puno priznanje Nikšićkom pozorištu i Nikšiću, gradu domaćinu, koji je punog srca dočekaio dramske ansamble s različitih prostora, i učinio sve da Festival bude na najvišem profesionalnom nivou.

Na kraju, još jednom vrijedi istaći izuzetne rezultate naših domaćih reditelja na Festivalu, Gorana Bulajića i Slobodana Marunovića. To predstavlja i apel pozorišnim poslenicima u Crnoj Gori da manje angažuju strane i skupe reditelje. Posebno zato što je na primjeru CNP-a evidentno da već duže vrijeme ne nude nova rediteljska čitanja, nego stare, izandale režije, urađene više puta u nekom prošlom vremenu i na nekim drugim scenama.

Nikola Petrović krajem XIX vijeka najprevođeniji pjesnik kod Poljaka „Balkanska carica“ najigranija predstava u poljskim pozorištima

• *Veliki interes Evrope za Crnu Goru i dramsko stvaralaštvo Kralja Nikole krajem XIX vijeka. To je za Poljake i Njemce bilo suštinsko i egzotično.*

Piše: Milorad Bošković

Vladar Crne Gore **Nikola Petrović** krajem XIX vijeka bio je jedan od najprevođenijih pjesnika kod Poljaka. Takođe, u to vrijeme njegove pjesme su često prevedene i na njemački jezik. Te neobične književno – istorijske činjenice su relativno malo poznate današnjoj javnosti.

U priči o poeziji crnogorskog suverena uklapa se zanimljiv podatak da je njegova

interesovanja, zbog previranja na Balkanu. U centru tih interesovanja bio je i njen neprikosnoveni vladar, knjaz Nikola Petrović. Za njegovu ličnost, diplomatske poteze i podvige zanimali su se: diplomate, novinari, književnici, ali i tzv. Obični ljudi iz Evrope. Kralj je bio i pjesnik, pa su ga rano počeli prevoditi.

Akademik dr. **Nenad Vuković**, kao filolog i profesor Univerziteta dugo je boravio na JAGELOMSKOM univerzitetu u Krakovu i

„Balkanska carica“, detalj sa premijere 1910. godine na Cetinju

najpoznatija drama „**Balkanska carica**“ u to vrijeme, gotovo punu deceniju, bila najizvođenije strano djelo na poljskim pozorišnim scenama.

Međutim, za ovaj „pozorišni paradoks“ i književni kuriozitet zaslužni su i politički, vanliterarni razlozi. U drugoj polovini XIX vijeka Crna Gora je bila u spektru političkih

na Univerzitetu „Getingem“ u Njemačkoj. U žiži njegovih interesovanja bili su prevodi djela kralja Nikole na tamošnje jezike. Taj istaknuti crnogorski naučnik u Poljskoj i Njemačkoj objavio je dva rada: jedan na poljskom jeziku u Zborniku poljske Akademije nauka u Krakovu, drugi na njemačkom u Zborniku slavističkih radova na

Univerzitetu u Gentigemu. Osnovni podaci za ovu priču o tome kako je jedan Crnogorac, a uz to i Kralj, bio nekolicke decenije među glavnim „pjesnicima“ u dobrom dijelu Evrope, su iz radova Akademika Nenada Vukovića. U ovom kontekstu, kao logičan nameće se zaključak da su poljski i njemački prevodi objavljeni zajedno, jer su u tom vremenu gradovi u kojima je Nikola Petrović bio najprevođeniji (Poznanj, Krakov, Lavov) bili u sklopu Austrougarske, odnosno Njemačke. Kraljeva poezija je u to vrijeme prevedena i na češki jezik, ali o tome nemamo podatke.

Članci o pjesniku Nikoli Petroviću štampani su u petnaest onovremenih poljskih listova i časopisa, među kojima su: „Svijet“, „Kurier varšavski“, „Eho“, „Besjede“... Autori tih tekstova su poznati književni kritičari i putopisci tog vremena: dr Jan Leđejevski, Česlab Lukašijević, Jozeh Jakomski...

U sedam brojeva „Poznanskog dnevnika“, dr Jan Leđejevski predstavio je knjazu Nikolu kao pjesnika, odnosno predstavio je njegovu poeziju i drame. Ovaj autor je posjetio Crnu Goru, divio se njenom narodu, istoriji, posebno govorništvu Cnogoraca.

Poljaci su dobro primjećivali da je Nikola Petrović „dobar i prigodan pjesnik“. Istovremeno to je bio izraz divljenja za Crnu Goru koja se teritojalno širila i politički učvršćivala počev od prvih šest diplomatskih predstavništva na Cetinju. To je za Poljake bilo i interesantno i egzotično. Prevodi i poezije Nikole Petrovića na njemački jezik bili su takođe česti, ali za razliku od poljskih, trajali su samo do kraja XIX vijeka.

Od mnoštva prevoda pjesama kralja Nikole na njemačkom, posebno pjesme „**Onamo, onamo**“ i okolnosti u kojima se to zbivalo, objavljena je informacija sa komentarom u cetinjskom „**Glasi Crnogorca**“, u kojoj se između ostalog navodi: „... najmilije bi nam bilo da nam svaku poznatu pjesmu Knjaza-pjesnika prevede čuveni njemački pjesnik **Stefan Milov**, onako ko što je on preveo pozdrav moru („*Budi moje, more plavo*“) u časopisu „**Die Gegen Wart**“. Ovaj podatak upućuje na zaključak da je bilo živo ukršteno interesovanje za stvaralaštvo knjaza Nikole.

O poeziji Nikole Petrovića na njemačkom jeziku pisano je mnogo u periodu između 1890. i 1900. godine. Kasnije, skoro deceniju i po, na njemačkom jeziku nema osvrta na stvaralaštvo

crnogorskog pjesnika i suverena. Vjerovatno je na to uticalo i relativno mirno stanje na davno uzavrelom Balkanu, sve do 1913. godine kada se u Berlinu iz pera Stuemeke pojavio opsežan rad „**Nikolaus I. Von Montenegro als Dramatiker**“. Taj rad govori o kopletnom opusu Nikole I i zahtijevao bi posebnu pažnju. U to vrijeme, Nikola je već krunisani kralj (1910) koji je doživio da mu se ostvare i pjesnički ideali. Ipak, ta pojava pada u vrijeme novih nemira na Balkanu (balkanski ratovi), kada je crnogorski suveren i pjesnik u sumraku života još jednom morao da izvlači sablju.

Đetić iz Njujorka

Napori male zemlje, kakva je bila Crna Gora krajem XIX vijeka, sve više uzbuđuju političke i intelektualne krugove i van evropskih granica. Linija interesovanja za vladara Nikolu Petrovića kao pjesnika, širi se dopire čak i do američkog tla. Tako u tekstu „**Iz njemačke književnosti**“, u crnogorskom listu „**Nova Zeta**“ (1/1889, 10, str. 381-382) nalazimo zapis, predštampan iz „**Glasi Crnogorca**“, o tome da je iz Njujorka na adresu Njegova visočanstva stiglo pismo od „umiljatog đetića“ od svojih 12 godina: „**To the bravest Prince of the bravest land from the little boy loves him** (Najhrabrijemu knjazu najhrabrije zemlje od malog đetića, koji ga ljubi) Tello d Apery: 18 west 14-th street New York, July 5-th 1889. U pismu je bila i molba da Knjaz pošalje svoju fotografiju za tamošnje novine.

Sve je to inspirisalo Nikolu da pored svoje fotografije napiše i pošalje pjesmu „**Mladom novinaru iza mora**“. Tu istu bilješku prenijele su i bečke novine „**Neue Freie Presse**“, uz prevod pomenute pjesme.

M.B.

Baletska škola „Princeza Ksenija“ slavi dvije decenije rada Internacionalni nastupi potvrda kvaliteta

Baletska škola „Princeza Ksenija“ ove školske godine obilježava dvije decenije uspješnog rada. Obilježavanje svečarske, jubilarne godine započeto je nastupom učenica Baletske škole, u svojstvu specijalnog gosta, na **The Silk Road Internacional Arts Festivalu**, u kineskom gradu Xi'an, Crnogorske balerine su u programu tog Festivala, pod nazivom „All the way together“, početkom septembra, na pet koncertnih izvedbi, u koncertnim dvoranama: XianYang Dagin Theatar, Mid-Autumn Festival main stage, Ansai

snažne poruke vrijednosti, koje promoviše ova internacionalna smotra baleta.

Pokrovitelji tog Festivala su: **Ministarstvo kulture i turizma NR Kine** i **Ministarstvo kulture i turizma Shaanxi provincije**. Dvo-mjesečne pripreme učenica Škole za Festival u Kini podržalo je Ministarstvu kulture Crne Gore i CKB, sponzor te obrazovne, umjetničke ustanove.

U čast jubileja, svečanosti su potom nastavljene krajem novembra, kada je u Kraljevskom

Crnogorske balerine na The Silk Road Internacional Arts Festivalu

pozorištu Zetski dom izveden balet „**Pepeljuga**“. Taj komad igran je početkom decembra u Kulturnom centru Bar.

Škola je u godini jubileja angažovala u *master class* istaknute inostrane pedagoge. Tako je nedavno u Podgorici boravio **Liv Liang**, profesor **BDA Akademije** iz Pekinga, a od početka decembra do polovine januara naredne godine, balerine će edukovati **Danita Emma**, fulbright specijalist iz Amerike.

Centralni program za obilježavanje jubileja planiran je za mart iduće godine, u

District Cultural Relics Museum, Tongchuan Workers Cultural Palace, High-Tech 1000 person hall City Gate, ostavile snažan utisak na dobre poznavaoce ove scenske umjetnosti i njenu publiku. Balerine su održale i tri samostalna koncerta u dvoranama: Xian Senior Midl school, Golden Hall of Xian International University i Koncert u Zlatnoj dvorani Univerziteta koji je 16. septembra bio posvećen profesoru Robertu Tijaniću. Veliki broj kineskih i svjetskih medija pratilo je sve segmente veličanstvenih nastupa crnogorskih balerina.

Taj izuzetno važan internacionalni Festival baleta u Kini promoviše vrijednosti mira, harmonije i saradnje zemalja okupljenih oko projekta „*Pojas i put*“, sa snažnim akcentom na promovisanju nacionalne kulture zemalja učesnica. Predstavnici 116 zemalja, tokom 12 festivalskih dana, bili su u prilici da pošalju

Crnogorsko narodnom pozorištu. Balerine Škole „Princeza Ksenija“ u maju i julu nastupaju na internacionalnim festivalima u Gruziji i Bugarskoj.

Ovogodišnji školski program **Baletske škole „Princeza Ksenija“** koja pored Podgorice nastavu realizuje u Nikšiću (Nikšićko pozorište), najvećim dijelom baziran je na nastupe u zemlji i na internacionalnim, prestižnim festivalima, što dovoljno govori o posvećenosti u radu ove ustanove i njenoj ambiciji da baletska umjetnost zaživi u punom mahu u Crnoj Gori.

S.M.

X Crnogorski festival filma o ljudskim pravima UBRZAJ

Najnovija produkcija filmova o borbi za ljudska prava

• *Repertoar je otvoren na Međunarodni dan ljudskih prava, filmom Dnevnik Diane Budisavljević, rediteljke Dane Budisavljević, prve žene koja je na Pulskom filmskom festivalu dobila Zlatnu arenu za režiju 1957. godine.*

Ovogodišnje, X - jubilarno izdanje **Crnogorskog festivala filma o ljudskim pravima UBRZAJ** tematski je bilo fokusirano na suočavanju sa prošlošću, rodnoj ravnopravnosti i LGBT pravima, uz brojne prožimajuće savremene ljudskopravaške izazove predstavljene

Budisavljević, rediteljke Dane Budisavljević, prve žene koja je na Pulskom filmskom festivalu dobila Zlatnu arenu za režiju 1957. godine. Ovaj film je snažno uzdrmao publiku širom regiona. Toje istinita priča o najboljim ljudima u najgorim vremenima. Diana Budisavljević sa suprugom

kroz vizuru vrhunskih filmova najnovije produkcije. Centralni program Festivala UBRZAJ 2019 održan je u Podgorici od 10. do 14. decembra na Velikoj sceni i Studio sceni Crnogorskog narodnog pozorišta. Prateća izdanja organizovana su u Beranama 11. i 12. decembra u tamošnjem Centru za kulturu Berane i Gimnaziji „Panto Mališić“, a dva dana kasnije u Kotoru, u Kino „Boka“ i Gimnaziji „Kotor“. U Podgorici je organizovan paneli o suočavanju sa prošlošću i LGBT pravima, dok su u Beranama i Kotoru realizovane diskusije o rodnoj ravnopravnosti. U dosadašnjoj organizaciji, ovogodišnji program Festivala imao je najveći broj premijernih naslova.

Repertoar je otvoren na Međunarodni dan ljudskih prava, filmom **Dnevnik Diane**

ljekarom, kćerkama i tek rođenom unukom živi životom zagrebačke visoke građanske klase. U jesen 1941. saznaje da se Jevrejke i Srпкиnje s djecom odvođe u logore gdje umiru od gladi i bolesti. Jevrejska opština šalje pomoć Jevrejka, ali za Srпкиnje se niko ne brine. Ona inicira i vodi akciju kojom će do kraja rata od sigurne smrti u ustaškim logorima biti spašeno više od 10.000 djece. Zahvaljujući Dianinom dnevniku, koji je nakon njene smrti pronašla unuka, rasvijetljena je herojska uloga žene uvjerene da njen život nije vrijedniji od života nedužno progonjenih. Drugi dan Festivala bio je rezervisan za izložbu fotografija „Iza sedam logora: od zločina kulture do kulture zločina“, autora **Hrvoja Polana** i repertoar sa četiri filma iz programa „Ubrzajmo rodnu ravnopravnost“: „Naše make“,

Cezara Diaza, „Edna“, Vuka Mitevskeg, Noćna sesija“, Petra Tomadzea, „Golda“, Sagi Bornstein, Udi Nir i Shani Rozanes, „RBG“, rediteljki Julie Cohen i Betsy West. Prikazan je i kratki film

Kana vratio sa Zlatnom palmom za najbolji kratki film i Queer nagradom za najbolji kratki film. Program „Suočavanje sa prošlošću“ donio je niz raznovrsnih filmova sa političkom osnovom:

„Koja je ovo država!“, reditelja Vinka Brešana, „Hladni slučaj HAMMARSKJOLD“, Madsa Bruggera, „Upoznati Gorbačova“, Wenera Herzoga. Festival UBRZAJ 2019 zatvoren je maestralnim filmskim naslovom „Kordiljeri snova“, Patricia Guzmána. On je napustio Čile prije više od 40 godina, ali nikad nije prestao razmišljati o toj zemlji i kulturi. „U Čileu, tamo gdje Sunce izlazi, ono je moralo da dosegne brda, zidove i vrhove prije nego što je obasjalo posljednju stijenju Kordiljera. U mojoj zemlji, Kordiljeri su svuda. Međutim, za Čilce, to je nepoznata teritorija. Nakon što sam bio na sjeveru zbog *Nostalgije za svjetlošću* i jugu zbog *Dugmeta od sedefa*, osjećam se spremnim da snimim ovu beskrajnu kičmu Čilea ne bih li istražio njene tajne, moćne istine iz davne i savremene istorije Čilea“, zapisao je Patricio Guzman o svom filmu.

Festival UBRZAJ 2019 je organizovan uz podršku Ministarstva kulture, njemačkog Foruma ZFD, Ministarstva ljudskih i manjinskih prava, uz medijsku podršku: RTCG, Vijesti, Radio Berana, Radio Kotora i portala CDM i partnerstvo sa Crnogorskim narodnim pozorištem, opštinama: Kotor i Berane, BELDOCS-om, Sarajevo Film Festivalom, Crnogorskom kinotekom, gimnazijama: „Panto Mališić“ i „Kotor“, Centrom za kulturu Berane i Međunarodnom mrežom festivala ljudskih prava. Društvenu odgovornost su podrškom Festivalu UBRZAJ 2019 iskazali: Pošta Crne Gore, kompanije: CentreVille, Metropolis, Studio Mouse, PG Taxi i DeVinos Montenegro.

„Dnevni otpust“, Martina Wintera. Ovaj program zatvoren je filmom „Alis i gradonačelnik“, reditelja Nicolasa Parisera.

Segment repertoara „LGBTI prava izvan 4 zida – jednakost za sve“ predstavio je tri filma koja su već pokrenula niz pitanja iako je njihov filmski život tek počeo: „Miler i sin“, rediteljke Asher Jelinsky, „Gender Derby“, rediteljke Camille Ducellier, „I onda smo plesali“, reditelja Levana Akina. Četvrtog dana Festivala UBRZAJ prikazan je kratki film „Udaljenost između nas i neba“, reditelja Vasilisa Kekatosa, koji se iz

S. Marojević

Panel „Film se suočava s prošlošću“

Film – saveznik u borbi za ljudska prava

• Balša Brković: „*Film može da se nosi sa moćnicima i sa njihovim falsifikacijama, upravo zato što je dejstvo filma veće nego bilo koje druge umjetnosti ili izraza. Moć i mogućnost filma je da uđe u traumatične epizode i da se na najbolji mogući način otvore neke priče.*“

Regionalni autori daju snažan doprinos razvoju filmova koji tretiraju ljudska prava, kao i filmova koji se bave temama suočavanja sa prošlošću jer na taj način informišu istorijskim događajima i oblikuju kolektivnu svijest društva. To je saopšteno na panel diskusiji „Film se

film o ljudskim pravima, kao i kako selektovati ovakve filmove“, pojasnila je Govedarica. Ona je ocijenila da regionalni autori daju snažan doprinos razvoju filmova koji tretiraju ljudska prava, a posebno filmovi koji se bave temama suočavanja sa prošlošću.

TRIBINA:
FILM SE SUOČAVA S PROŠLOŠĆU

13.12.2019. U 12.00H, LA CULTURA, NJEGOŠEVA 26

NATAŠA GOVEDARICA
PROGRAMSKA DIREKTORICA
FORUM ZFD, BEOGRAD

SILVESTER MILETA
FILMOVI KRITIČAR
I ISTORIČAR, ZAGREB

IVAN MARINOVIĆ
REŽISER, HERCEG NOVI

BALŠA BRKOVIĆ
KNJIŽEVNIK, PODGORICA

MODERATOR: MILOŠ VUKANOVIĆ, ISTORIČAR / CENTAR ZA GRAĐANSKO OBRAZOVANJE

suočava s prošlošću“, koju je organizovao Centar za građansko obrazovanje (CGO) u saradnji sa Forum ZFD.

Dramaturškinja i programska direktorka Forum ZFD-a, **Nataša Govedarica**, kazala je da je fenomen festivala filmova o ljudskim pravima relativno mlad.

„*Sredinom 90-tih, velike, primarno ljudskopravaške, organizacije počinju sa ustanovljenjem festivala o ljudskim pravima, da bi to kasnije doživjelo ekspanziju. Uspostavljanje ove prakse otvorilo je niz pitanja, odnosno šta čini jedan film, kako bi bio prepoznat kao*

„*Film 'Dnevnik Diane Budisavljević' je primjer kako se kršenje ljudskih prava i teme iz korpusa suočavanja sa prošlošću obrađuju na visokom estetskom i etičkom nivou. Film ima mogućnost da se probije kroz ravnodušnost, da istovremeno obrazuje i stvara naše slike i kolektivnu memoriju o određenim događajima. A jednako tako i da dotakne naša srca, što udžbenici iz istorije nemaju ambiciju*“, ocijenila je Govedarica. Ona je rekla da filmovi o ljudskim pravima nailaze na odličnu kritičku recepciju, ali i da bude pažnju publike.

„*Ti filmovi bude pažnju i otvaraju*

važne diskusije. Oni nijesu dio dominantnog diskursa, ali povremeno se istaknu, kada se desi da budu višestruko nagrađivani i da pobude neku kontraverzu koja je širem krugu društva ili medijima zanimljiva“, kazala je Govedarica. Iako su zapaženi filmovi o ljudskim pravima, ona je kazala da se društvo nerado bavi takvim temama.

„Teško je očekivati da će ljudi, naročito po sopstvenoj istoriji koja ne prikazuje naciju u najboljem svijetlu, rado i spremno kopati i

Sproveli smo razgovor sa više od 100 svjedoka preživjele djece, kao i ljudi povezanih sa Dianom Budisavljević“, pojasnio je Mileta. On je kazao da je to istraživanje rasvijetlilo značajnu priču iz Drugog svjetskog rata koja, kako je rekao, nije bila poznata do 2003, a koju je rediteljka filma otkrila 2010. godine.

„Istraživanje je bilo izazovno, obzirom da smo se susreli sa nečim što je bilo potpuno novo. Imajući u vidu fragmentalnu sačuvanost arhiva u državama bivše Jugoslavije, ipak je

Učesnici panela „Film se suočava s prošloću“

ekranizovati, a onda i gledati. To nije realno, jer proces traje. Ali naša obaveza jeste da držimo te teme, koliko god bila na margini, otvorenom, a to je moguće kroz ovakve festivale, različite inicijative i aktivnosti civilnog društva“, zaključila je Govedarica.

Filmski kritičar i istoričar iz Zagreba, **Silvestar Mileta**, kazao je da je istraživanje za film „Dnevnik Diane Budisavljević“, a kojim je otvoreno ovogodišnje izdanje Festivala UBRZAJ, trajalo tri godine.

„Istraživanje je podrazumijevalo 25 arhivskih i muzejskih institucija, u Hrvatskoj, Srbiji, Bosni Hercegovini, Njemačkoj i Sloveniji. Kad istoričar radi za film, to podrazumijeva novinarske, istraživačke i detektivske metode.

bilo moguće nešto pronaći. Takođe, jako je bio inspirativan dio razgovora sa preživjelom djecom, članovima porodice ili saradnicima Diane Budisavljević“, rekao je Mileta. Naveo i da su istorijska dokumenta na kojima se bazira taj film predstavljala izazov jer su bila lišena emocija i ličnih iskaza.

„Rediteljki je bilo vrlo važno provjeriti vjerodostojnost tog teksta i dati trostruku dokumenatarnu potvrdu. To je uključivalo arhivski materijal, svjedočenje ljudi koji su to preživjeli i konačno dnevnik Diane Budisavljević“, kazao je Mileta. On je objasnio da je bilo složeno spojiti tri forme tokom režiranja samog filma.

„Film je najprije zamišljen kao

dokumentarni, a potom smo shvatili da je neophodna i igrana rekonstrukcija, a da će arhivski dio biti centralni dio filma“, zaključio je Mileta.

Režiser, Ivan Marinović, mišljenja je da su gledaoci nerijetko podložni slikama koje dobijaju kroz filmove.

„Ono što ne možemo da zamislimo, što ne znamo ili ne poznajemo, ukoliko vidimo na filmu, ulazi u našu memoriju. Kada pitate prosječnog čovjeka kako izgleda Knez Lazar, za njega će to biti Miloš Žutić koji je igrao njegov lik, a ukoliko pitate starijeg prosječnog gledaoca kako izgleda Šćepan Mali, reći će vam da je to glumac Rade Marković sa brkovima. To je način na koji smo informisani kroz film, što ostaje u našem pamćenju kao činjenica“, kazao je Marinović. On je rekao da film predstavlja potentan mehanizam, koji informiše i oblikuje društvo. Govoreći o filmovima koji se baziraju na istorijskim činjenicama, Marinović je naveo da takvi filmovi zbog, kako je pojasnio, svoje prirode koriste dramsku strukturu.

„Sav istorijski narativ mora da se prilagodi određenoj strukturi kako bi to bilo razumljivo publici. Ako bi se neko striktno pridržavao činjenica, podataka i obimnosti istorije, taj film bi, u većini slučajeva, bio negledljiv. To uvijek modelira istoriju u jedan oblik, koji na kraju ne može u potpunosti biti istinit“, kazao je Marinović. On je pojasnio da se, kroz pisanje scenarija i oblikovanja filma, dešava puno manipulacije, da bi na kraju, kako je rekao, film komunicirao sopstvenim jezikom koji podrazumijeva kompoziciju, pokret kamere, kadar, zvuk i muziku.

Marinović smatra da je domet filmova čija su tema ljudska prava nedovoljan.

„Ovih dana smo svi zadovoljni što film 'Dnevnik Diane Budisavljević' ima po 20 hiljada gledalaca u Hrvatskoj i Srbiji, ali ako se to uporedi sa mejstrim filmovima, to je brojka koja nije porediva. Pitanje filmova koji se bave ljudskim pravima i koji nas suočavaju sa prošlošću iz 90-tih, ne može se gledati mimo pitanja kulturne politike naših društava“, kazao je Marinović. On je poručio da je neophodno da takvi filmovi prodru do nacionalnih frekvencija, u suprotnom, kako je zaključio, ostaju lišeni mogućnosti da naprave veći značaj u društvu.

Književnik, Balša Brković, kazao je da je film ključna umjetnost današnjice.

„Film ima mogućnost da neke traume razjasni na način koji je sugestivn, a dopire dalje od klasične književnosti ili nauke“, ocijenio je Brković. On je ocijenio da se Festival filma o ljudskim pravima UBRZAJ urezuje u duh Glavnog grada već godinama i da postaje dio aktuelnog gradskog identiteta.

„Film može da se nosi sa moćnicima i sa njihovim falsifikacijama, upravo zato što je dejstvo filma veće nego bilo koje druge umjetnosti ili izraza. Moć i mogućnost filma je da uđe u traumatične epizode i da se na najbolji mogući način otvore neke priče. U tom smislu, ovakav festival i ove priče su posebno važne u kulturi kakva je naša, gdje postoji jedna vrsta straha od iniciranja traumatičnih tema“, kazao je Brković. On je poručio da je odgovornost umjetnika da, bez kompromisa, pokreću značajne teme, koje ne moraju dati konačnu sliku, ali iniciraju određene priče.

Govoreći o značaju filmova o ljudskim pravima i onima koji se bave temama suočavanja sa prošlošću, Brković je kazao da je prvi uslov za denacifikaciju svijest da je denacifikacija potrebna, a koju, kako je ocijenio, društvo još uvijek nije usvojilo.

PR pres servis Festivala Ubrzaj

Podgorica film festival Kinematografija ima poseban značaj

Podgorica film festival, njegovo IV izdanje otvoreno je u Crnogorskom narodnom pozorištu 3. decembra, a njegov petodnevni repertoar imao je 27 filmskih naslova i nekoliko pratećih programa. Ovu filmsku smotru organizuje NVO „Podgorica film festival“ u saradnji sa Crnogorskom kinotekom, a uz podršku Ministarstva kulture.

Ministar kulture Aleksandar Bogdanović u pozdravnoj riječi kazao je da kinematografija ima posebnu pažnju kada su u pitanju festivalske smotre u Crnoj Gori.

jesu svojevrsna retrospektiva onoga što film danas čini najuticajnijom umjetnošću“, rekao je Bogdanović. Prema njegovim riječima, ne podliježući diktatu zavodljivih trendova, prevashodno komercijalnih filmskih žanrova, organizatori i selektori ovog Festivala fokusirali su se na ono esencijalno u kinematografiji, što je nerijetko marginalizovano u savremnoj filmskoj produkciji.

Direktor Crnogorske kinoteke Andro Martinović na otvaranju Festivala uručio je i nagradu te ustanove „Kino-oko“, čiji je ovogodiš-

„Ovogodišnje izdanje Festivala još jednom će nam ukazati na svu raskoš i jedinstvenost različitih autorskih težnji i poetika, ali i skrenuti pažnju na kinematografije koje funkcionišu sa skromnijom finansijskom i infrastrukturnom logistikom. Posebno nas raduje što i crnogorska kinematografija, sa filmom 'Dohvati nebo', ima dostojnog predstavnika za ovako promišljenu selekciju. Treba istaći da je Podgorica film festival, svojim internacionalnim karakterom, za ove četiri godine prepoznat kao manife-stacija koja podstiče međunarodnu kulturnu saradnju, postavši mjesto za umrežavanje i razmjenu iskustava filmskih profesionalaca. Osviješćenim poetikama, jakog autorskog pečata, aktuelnim i angažovanim temama, filmovi zastupljeni na Podgorica film festivalu

ji dobitnik čileansko-danski direktor fotografije Manuel Alberto Klaro, koji je bio specijalan gost ovogodišnjeg Podgorica film festivala. Uručujući nagradu poznatom evropskom umjetniku, Martinović podsjetio je na sjajna ostvarenja na kojima je Klaro radio kao snimatelj, apostrofirajući saradnju sa Larsom fon Trirom. Otvarajući festival, Klaro je rekao da nagradu doživljava kao veliku čast i dodao da se u Crnoj Gori osjeća odlično.

„Jednom sam bio u Crnoj Gori, ali nikad nijesam uspio da je dovoljno istražim. Osjećam jaku konekciju. U Danskoj imam dosta prijatelja koji su porijeklom iz Crne Gore. Takođe, imam rođake koji su se ovamo preselili jer im se veoma dopada“, rekao je Klaro.

S.M.

III Boem fest u Nikšiću U slavu gradskih legendi

„Nikšić je u bivšoj Jugoslaviji bio prepoznat po boemiji, poeziji, dobroj muzici i Šobiću. Obaveza je svih generacija da čuva od zaborava tu prepoznatljivost, što je i namjera Boem festa koji se organizuje pod sloganom „Nikšić pamti svoje legende“.

„Ne morate živjeti u Nikšiću da bi Nikšić živio u vama. Dovoljno je da u jednom džepu nosite Šobićeve stihove i imate ga“.

Ove rečenice Gorana Radojičića, predsjednika KK „Poenta poetika“ i mlade nikšićke pjesnikinje Sonje Milatović najbolje ilustruju koncepciju i atmosferu III Boem festa, dvodnevne manifestacije koja je sredinom decembra održana u Nikšiću, u suorganizaciji: Opštine Nikšić, Turističke organizacije grada, Zahumlja, IPC „Tehnopolisa“ i Turističkog klastera „Montenegro“.

„Ove godine manifestaciju otvaramo sa programom o Šobiću i to baš u Zahumlju, mjestu gdje on često i danas dolazi. Uvijek rado pomin-

je Zahumlje, posebno ono iz njegove mladosti, ali i ovo sada. Šobić, večeras nije sa nama, ali zna za ovaj program i vjerujem da mu je duša puna. Ne zato što smo mu ovim programom probudili ego. Naprotiv, on se raduje zato što zna da je ova sala puna ljudi koji vole ono što je radio. Šobićevo djelo je danas jednako živo

kao i osamdesetih godina minulog vijeka. On je postao klasik. Evergreen. Njegovom liku i djelu je mjesto na Boem festu. Njegova poezija i muzika su boemske, pjevaju o životu, običnom, mirnom, ali i buntovnom i kafanskom“, kazao je Radojičić. Učesnici programa pokazali su da Šobićeve „Ajša“ jednako melodično zvuči, a

„Bio sam novembar“ jednako „miluje“ i kada se recituju i kada se pjevaju uz gitaru. Anđela Peković kroz svoje viđenje predstavila je publici stvaralaštvo Miladina Šobića. Mladi stvaraoci iz Književnog kluba „Poenta poetika“, i nikšićki gimnazijalci u „Zahumlju“ govorili su i pjevali Šobićeve sti-

hove, a mlada pjesnikinja Sonja Milatović posvetila mu je pjesmu.

U bogatom kulturno-umjetničkom programu, ljubitelji umjetnosti imali su priliku da „udahnu“ boemiju uz tamburaše, nastupe brojnih muzičara, kabare program i izložbu fotografija nikšićkih muzičara. U Njegoševoj ulici

bili su postavljeni panoi slavnih nikšićkih umjetnika, tako da su građani mogli da saznaju nešto više o legendama grada.

„Boem fest je izvorna vrijednost Nikšića. Njime odajemo počast ljudima koji su zaista zadužili naš grad i postavili temelje modernog Nikšića. Program Festivala ove godine je znatno bogatiji nego prethodnih godina“, kazao je Boris Muratović, direktor Turističke organizacije, ističući važnost uspostavljene međuinstitucionalne saradnje u organizaciji nikšićkih festivala, čiji će programi ubuduće biti oplemenjeni novim formama i detaljima, čime će se doprinositi boljoj turističkoj ponudi grada.

S. Marojević

Nikšićki književni susreti

Živa pjesnička riječ u susretu sa publikom

Trodnevni **Nikšićki književni susreti** održani početkom druge polovine decembra u organizaciji **Narodne biblioteke „Njegoš“**, uz podršku Opštine Nikšić i Ministarstva kulture, okupili su u gradu pod Trebjesom poznate crnogorske i književne stvaraoce regiona.

Ova književna smotra utemeljena 1969. ali je nakon 16 izdanja, uz određene pauze, ugašena 1994. godine. Susreti su obnovljeni 2014. godine.

grade i ovogodišnjeg dobitnika evropske nagrade za književnost „Vilenica“. Nikšićki književnik Govedarica trećeg dana Susreta održao je autorski čas u Dječijoj čitaonici.

Književna smotra završena je susretom nikšićkih pjesnika i ljubitelja njihove poezije. Organizovane su i posjete Dnevnom centru, Dječijem odjeljenju nikšićke bolnice i Specijalnom odjeljenju Osnovne škole „Olga Golović“.

XXII NIKŠIČKI KNJIŽEVNI SUSRETI 2019

16. decembar (ponedjeljak)
VEČE SA PAVLOM GORANOVIĆEM
 dobitnikom Trinaestojulske nagrade za 2019. godinu
 O autorovom opusu govoriće: prof. dr Svetlana Kalezić i prof. dr Slobodan Vukićević
 Odlomke će čitati prof. Mihailo Perosević
 U muzičkom dijelu nastupiće Duo MarGo koji čine: Goran Perišić (gitaru) i violinista Marko Simović
 Bela Bartok: Rumunski plesovi
 Koncertna sala Muzičke škole "Dara Čokorilo" u 20:00h

17. decembar (utorak)
VEČE SA DRAGANOM VELIKIĆEM
 dvostrukim dobitnikom NIN-ove nagrade i ovogodišnjim dobitnikom Evropske nagrade za književnost "Vilenica"
 Razgovor sa autorom vodiće Andrej Nikolaidis, književnik i publicista
 Odlomke će čitati prof. Mihailo Perosević
 Muzička pratnja na klaviru Jovana Jaredić
 Koncertna sala Muzičke škole "Dara Čokorilo" u 20:00h

18. decembar (srijeda)
POETSKO VEČE "NIKŠIČKI PJESNICI I PRIJATELJI"
 Medijator Dragan Mitov Đurović
 Muzička pratnja na klaviru Jovana Jaredić
 Koncertna sala Muzičke škole "Dara Čokorilo" u 20:00h

Program ovogodišnjeg - 22 izdanja manifestacije imao je segmente za djecu i za odrasle. Program je otvoren muzičko-poetskim hepeningom **Tode Nikoletića** i **Branimira Rosića**, kome su prisustvovali učenici gradskih i seoskih osnovnih škola. Segment za odrasle počeo je književnim opusom **Pavla Goranovića**, ovogodišnjim dobitnikom Trinaestojulske nagrade. O Goranovićevo stvaralaštvu govorili su prof. dr Svetlana Kalezić i prof. dr Slobodan Vukićević. U muzičkom dijelu nastupiti su duo „MarGo“ (violinista Marko Simović i gitarista Goran Perišić), koji su izveli „Rumunske plesove“ od Bele Bartok.

Drugi dan Susreta rezervisan je za stvaralački opus **Dušana Govedaricu** i **Dragana Velikića**, dvostrukog dobitnika NIN-ove na-

S.M.

Nove drame

Balša Poček

Balada o protestu

Lica:

Petar – 27 godina, asistent na Filozofskom fakultetu

Jovan – 22 godine, nezaposlen

Policajac

Djevojka

Beskućnik

Majka

I scena

Rano jutro. Park. Park je zapušten, po njemu je smeće. Dolazi Petar, na sebi ima košulju i pantalone. Nosi naočare za vid. U jednoj ruci mu je aktovka, a u drugoj transparent na kojem piše: „NIJE U REDU!“. Iz aktovke vadi peškir i knjigu. Transparent oslanja o drvo pored njega, tako da je natpis vidljiv publici. Postavlja peškir na zemlju i sjeda na njega. Počinje sa čitanjem knjige. Nakon nekoliko trenutaka pojavljuje se Jovan. Na sebi ima pantalone i crnu majicu. Nosi naočare za sunce. U jednoj ruci mu je putnička torba, a u drugoj transparent na kojem piše: „RUŠIMO VAS!“. Transparent kači o drvo, a zatim vadi iz torbe bocu piva. Petar ga je primjetio pogledom, ali je nastavio sa čitanjem. Jovan pali cigaretu, zatim otvara upaljačem pivo.

Jovan (podiže srednji prst ka publici):

Jebem vam mater svima! Svima vama što ‘oćete da srušite naš hotel! (prilazi ka Petru) U Indiji su stanovnici jednog sela protestovali jer je lokalna vlada odlučila da otvori branu koja bi poplavila njihove kuće i zemljište. Protestovali su zbog toga jer im TA vlada nije omogućila domove u kojima bi se smjestili nakon poplave. Čitave porodice su odlučile da uđu u rijeku, da budu pod vodom do grla. Ostali su tako pune dvije nedjelje. Dvije nedjelje! (pruža ruku) Jovan, drago mi je.

Petar (zbunjeno):

Ne razumijem...

Jovan:

Kažem – Jovan, drago mi je!

Petar (pruža ruku):

Petar, drago mi je. Ali, ne razumijem ovo što si sad rekao...

Jovan:

Pa, ljudi su se jednostavno pobunili.

Petar (ustaje):

I šta se onda desilo?

Jovan:

Zar je bitno? Zamisli, čovječe, dvije nedjelje pod vodom! Ti Indijci su stvarno ljudi... Nego, reci mi, je li dolazio još neko, ili smo mi prvi?

Petar:

Izgleda da smo prvi.

Jovan:

Ih, kad dođe moje društvo...ima kaos da bude! Videćeš Mikija – stalno nešto lomi, non-stop ga hapse. Prelud je!

Petar (uz blagi osmjeh):

Da, da...

Jovan:

Ti, jesi li zvao koga?

Petar:
Pa i nisam baš...

Jovan:
A što? Ti i nemaš puno prijatelja, je li?

Petar:
Imam!

Jovan:
Ne, ne, ne...nisam mislio ništa loše. Razumijem potpuno...

Petar:
Imam dovoljno prijatelja. Samo, nisam ih zvao. Mislim da svako treba sam da donese odluku da li da dođe ili ne. Nisam htio da utičem na ikoga.

Jovan:
U redu, u redu. Sve je ok.

Par momenata se gledaju, osmjehnu se, a zatim se Petar vrati na peškir da nastavi sa čitanjem knjige.

Jovan (uzim gutljaj piva):
I?

Petar:
I, šta?

Jovan:
Vjerovatno nije slučajno što smo nas dvojica prvi stigli, zar ne?

Petar (ustaje):
Čitav ovaj svijet je slučajan...možda.

Jovan (smije se):
To je baš filozofski...

Petar:
Ja sam asistent na Filozofskom fakultetu.

Jovan:
Aaaaa...pa, drago mi je da sam konačno upoznao nekog normalnog asistenta.

Petar:
Kako znaš da sam normalan?

Jovan:
Aaaa to je to – asistent filozofije, uvijek postavlja pametna pitanja. Ali, htio sam da kažem normalan, u smislu što su ti asistenti gotovo uvijek neki pederi u košuljama što muvaju studentkinje...dobro, i ti si u košulji, izvini. Ali si makar došao da protestuješ protiv nepravde! To mi se sviđa!

Petar:

A šta ti radiš u životu?

Jovan:

Ne radim ništa. Najčešće visim u parku sa društvom, pijem pivo. Moji me izdržavaju još uvijek. Reci mi, pošto si ti, jebi ga, pametan - što misliš, zašto još uvijek nema medija da naprave reportažu o ovom pretestu?

Petar:

Možda zato...

Jovan (prekida ga):

Ja mislim da je to zato što i oni žele da prikriju čitavu stvar. To su sve ista govna. Ne bi im bilo prvi put da nešto prećute.

Petar:

Da, u pravu si. Ne bi im bilo prvi put.

Jovan:

A što si ti htio da kažeš?

Petar:

Pa, mislio sam možda da im je jednostavno previše rano. Većina njih su lijenštine. Znam, radio sam sa njima.

Jovan:

Zajebavaš se? Bio si novinar?

Petar:

Bio sam kolumnista za jedne novine, ali sam dobio otkaz. Valjda nisam bio dovoljno dosadan i nisam dovoljno ličio na sve ostale kolumniste.

Jovan (smije se):

Ta ti je dobra! Pa, misliš li da se neće pojaviti uopšte?

Petar:

Ne znam i ne zanima me. Nisam ovdje zbog njih.

Jovan:

Tako je, brate! Ko ih jebe! A što misliš, kad će se ostali pojaviti?

Petar:

Ne znam, nisam baš toliko pametan. Kada god oni misle da treba da se pojave.

Jovan (smije se):

Fora bi bila da se ne pojave.

Petar:

Njihov problem.

Jovan:

Ma, nema šansi. Samo ovo moje društvo što će doći, plus svaki od njih što će dovesti još nekoga,

pa i taj neko još nekoga...vjeruj mi, brate! I to su samo ovi moji, a valjda ima još neko u ovom gradu, majku mu jebem, da ima razuma i osjeća za pravdu. Nismo valjda postali toliko retardirani da dozvolimo da nam sruše najstariji i najljepši objekat u gradu zbog njihovih dilova...majku im jebem! Doći će ovo moje društvo, videćeš, kaos ćemo da napravimo...nego, oni ne ustaju baš ovako rano. Zapili smo se sinoć, baš u ovom parku.

Petar:

Živiš ovdje, u blizini?

Jovan:

Da, u zgradi pored hotela. Čitavo djetinjstvo sam tu proveo, i sad će da mi ga sruše...e, neće! Ti?

Petar:

Ja sam malo dalje, u drugom djelu grada.

U daljini se čuje muškrac koji pjeva neku staru pjesmu.

Jovan:

Ček, ček, ček... (uzbuđeno) Evo ih! Dolaze! Jesam li ti rekao?

Petar:

Čujem samo jednog.

Jovan:

Da, stvarno, u pravu si. (uzbudljivo) Ali, i to je nešto! Možda su novinari?

Petar:

Misliš novinar?

Jovan:

Da, to...

Petar:

Novinar koji pjeva? Možda misli da smo bend?

Jovan:

To bi bilo super!

Petar:

Neko je sigurno zalutao.

Jovan:

Što si ti optimističan...

Na scenu dolazi Beskućnik. Obučen je kao – beskućnik. U ruci drži bocu vina. Pjeva i prilazi Jovanu i Petru. Njih dvojica su pomalo razočarani kada vide da je u pitanju neko ko je zalutao na protest. Petar se vraća na peškir i nastavlja sa čitanjem knjige.

Beskućnik:

Je li problem da se malo družim sa vama? Ne valja da pijem sam.

Jovan:
Naravno da nije, stari!

Beskućnik:
Jeste li sigurni? Ne želim da vam pravim problem. Poslednji ljudi kojima sam pravio problem, izbacili su me iz ustanove u kojoj sam završio tako što sam pravio problem!

Jovan (zbunjeno):
A?

Beskućnik:
Dobri moji momci...

Petar (nervozno):
Ovdje je protest! I ako niste zbog toga došli, molio bih Vas da produžite dalje.

Jovan:
Ma, pusti starog neka popije...

Petar:
Ne! Ovo nije zajebancija, već ozbiljna stvar!

Beskućnik:
Je li tako? E, pa, mladiću, za tvoju informaciju, ja imam nešto što niko od vas ne može da mi oduzme!

Petar:
A šta bi mi to htjeli da ti oduzmemo?

Beskućnik:
Građansko pravo! Ja imam svoje građansko pravo da budem ovdje, na ovoj površini, bez obzira je li protest ili nije. Od Kalifornije do Sibira, ljudi imaju svoje građansko pravo, pa što ne bih imao i ja? U ostalom, nije u redu ni da pijem sam. Toliko možete da uradite.

Jovan:
Realno, čovjek govori istinu. Jer, ako pogledaš malo bolje...

Beskućnik (prekida):
Molim te, ako nekad ne budem rekao istinu, prekini me!

Petar:
Samo ne želim da se od ovoga pravi zajebancija. Ovo je protest i to je ozbiljna stvar.

Jovan:
Ma ne brini ti ništa. On je bezazlen. (Beskućniku) Gledao sam te ja ovuda. Je li tako? Znamo se mi, zar ne? Slušaj sad ovo...Petre, i tebi će biti interesantno: u Engleskoj je jedan student protestovao zbog komplikacija koje je imao sa vraćanjem duga zbog studentskog kredita. U znak protesta je gurao mali orah svojim nosom, ležeći na stomaku punih dvije nedjelje, sve dok na taj način nije stigao do rezidencije premijera! Prešao je ukupno 11.2 kilometra. Zamisli to ludilo, čovječe!

Petar:
I je li uspio?

Jovan:
Ma, ko zna...

Beskućnik:
Marić, Buljan, Hadziabdić, Oblak, Katalinski, Bogicević, Petković, Karasi, Šurjak, Aćimović, Džajić. To je bila reprezentacija, momak.

Jovan:
O čemu ovaj?

Beskućnik:
Kako o čemu. Pa, dobili smo Špance tada sa jedan nula. Zar se ne sjećaš? U pitanju je 1974. godina. Uključi malo mozak!

Petar (Jovanu):
Nije sav svoj...

Beskućnik:
I zbog čega vi ovdje protestujete?

Jovan:
Ruše hotel, stari.

Beskućnik:
Samo zbog toga?

Jovan:
Što, to nije dovoljno?

Beskućnik:
Ja sam već trinaest godina u istim cipelama, pa ne protestujem. Jednog dana u aprilu, nisam uopšte bio tu!

Petar:
Molim?

Beskućnik:
Nisam lud, nemoj to da govoriš!

Jovan:
Reci mi, ti se krećeš ovuda non stop?

Beskućnik:
Ovo su sve moje ulice. I moji ljudi. Sve ih vidim, a mene ne vidi niko. Ja sam duh ovoga grada...

Jovan:
Dobro, dobro... Pošto sve vidiš... Da nisi možda vidio neku masu ljudi koja je krenula ka ovamo? Vjerovatno nose transparente i uzvikuju svakakve stvari... Velika masa je u pitanju. Stotine, možda i hiljade ljudi.

Beskućnik:

E, to već nisam vidio. Nikad u životu. Ni svoju kuću nisam vidio nikad u životu, pa ne protestujem kao pojedini...

Petar:

I što sad? Mi treba svi da čutimo jer ti ne protestuješ? Brani li ti ko?

Beskućnik:

A šta bi tek radio da si kao ja? Spalio bi se?

Petar:

Ali ja nisam kao ti...

Beskućnik:

Toliko već vidim. Košulja, pantalone, cipele, naočare za vid... Ne, ti nisi kao ja.

Petar:

Ovo što imam zaradio sam pošteno! Cijelog života učim, radim na sebi. Zarađujem! Zarađujem premalo, ako te već zanima.

Beskućnik:

Ne zanima me.

Jovan:

Dobro, dobro... Smirimo se malo. Stari nije mislio ništa loše. Moraš ga shvatiti, nije mu lako.

Petar:

Pa, nisam ja kriv zbog toga.

Beskućnik (bijesno):

Nego ko je?

Petar:

Ti si lud.

Beskućnik:

Nego što sam!

Jovan (Beskućniku):

Stari, moraš da razumiješ da smo ovđe sa razlogom. Radimo pravu stvar. Neko mora da zaustavi ovo ludilo.

Beskućnik:

Mene? Mene da zaustavite?

Jovan:

Ne, ne, ne... Ne to ludilo, već neko drugo ludilo.

Beskućnik:

Ma, pun mi je kurac vas mladih i normalnih.

Petar:

Pa je li te zvao neko da dođeš ovdje? Ako ti smeta, zašto ne odeš?

Jovan:

Ne, ne...u redu je. (Beskućniku) Ajde, stari, kaži što imaš, izbaci to iz sebe. Biće ti lakše. Kako si rekao? Pun ti je kurac nas mladih i normalnih...dalje?

Beskućnik:

I vas modernih, pametnih i lijepih...

Jovan:

Tako je...

Beskućnik:

Što mislite da je cijeli svijet vaš. Borite se za svoja prava, a zapravo samo svoju guzicu gledate. Ko se bori za moja prava?

Petar:

Što se sam ne boriš za svoja prava?

Jovan:

Neka, neka...pusti ga da kaže sve.

Beskućnik:

Ne mogu gledati više vas što mi svaku noć osvjetljavate park mobilnim telefonima. Jebem vam mater, odakle vam to? Zašto ja nemam mobilni telefon? Svaku noć slušam vrisku i smijeh. Zašto se ja ne smijem?

Petar:

Pa ko ti brani?

Beskućnik:

Ti bi se smijao da si na mom mjestu? Pogledaj se, imaš košulju i cipele, pa se ne smiješ. Čitaš knjige, a ne smiješ se. Nema ništa smiješno u ovom životu, zar ne? Nema srećnih krava na ovoj planeti!

Petar:

Ima u Indiji!

Beskućnik:

Vi pametni ste mi najmrzniji.

Jovan (uzbudljivo):

Što još mrziš?

Beskućnik:

Mrzim vas dvoje što ste me probudili. Spavao sam u ovom žbunju pored. Imao sam lijep san. Mnogo lijep!

Petar:

Možeš li makar u snu da se smiješ?

Beskućnik:

Odjebi ti, pametnjakoviću. Nije lijepo smijati se, pogotovo ne drugima. Imao sam prelijep san. Zanima li vas? Skočio sam sa mosta u rijeku i preživio sam. Da, dobro ste čuli, a evo imate priliku i da vidite – živ sam! Kad ćete vas dvoje to moći? I koji kurac imate vas dvoje da protestujete zbog hotela? Pa što ako će da ga sruše?

Petar:

Nisi vrijedan objašnjenja.

Beskućnik:

Jeste li ga redovno posjećivali? Jeste li tamo išli u svoj omiljeni restoran da jedete? Zna li šta sam ja danas jeo? Isto što i svaki dan – govna! Pa, protestujem li? Tu sam đe sam i to je moja stvar.

Petar:

Apsolutno si u pravu.

Beskućnik:

Nego što sam! Moram da pijem zbog vas dvoje. Spavao sam i sanjao sam. Sanjao sam prelijep san – bacio sam se sa zgrade i...

Jovan:

Preživio si?

Beskućnik:

Tako je momak! Vidiš kako znaš. Ali, moj problem je nastao kad sam se probudio. Kad sam budan, moram da pijem. A ne volim da pijem sam. I, gle čuda, vi ste jedini sa kojima mogu da pijem. Nikog drugog nema, samo ovaj pametnjaković i... (zastaje, gleda u Jovana) Što si ti uopšte?

Jovan:

Ne znam, tražim se.

Beskućnik:

I ovaj kreten. E, to je razlog za protest - to što nema nikog osim vas dvoje. Ovdje je potreban protest zbog protesta!

Jovan:

Ti si moj idol!

Beskućnik:

Odjebi, kretenu!

Jovan (Petru):

Nikad nisam vidio toliko otpora u jednom čovjeku. On je Bog!

Petar:

On je samo lud.

Jovan uzima flašu piva i nazdravlja sa Beskućnikom.

Jovan:

Živio, stari, sto godina.

Beskućnik:

Idite kući, idioti. Kakav protest. Ako oće da sruše hotel, neka ga sruše. Ko ste vi da im branite?

Petar:

Taj hotel je simbol grada u kojem živimo.

Beskućnik:

Koji grad? Koji život? Niti je ovo grad, niti je ovo život. Ovo je jedno veliko ništa. Ništavilo!

Petar:

Znaš, razumijem te. Ubijen si u pojam. Žao mi je zbog situacije u kojoj se nalaziš. Imaš jaku energiju, ali nemaš portal kroz koji bi je usmjerio...

Beskućnik (bijesno):

Ti ćeš meni da pričaš o portalima?

Beskućnik kreće ka Petru i psuje, Jovan ga zaustavlja. Petar ga mirno gleda.

Jovan (Beskućniku):

On je asistent na Filozofskom fakultetu, moraš da ga razumiješ...

U pozadini se čuje zvuk policijske Motorole. Beskućnik se zaustavlja. Svi se gledaju međusobno.

Jovan:

Aha, počeli su nemiri. (Petru) Šta sam ti rekao! Sigurno je frka svuda po gradu. Pa, znao sam ja da će ljudi da popizde!

Na scenu ulazi Policajac. Mirno korača i posmatra.

Policajac:

Kakvi su ovo nemiri?

Svi ćute. Policajac i dalje korača, posmatra transparente. Dolazi do Beskućnika.

Policajac:

Rekoh li ti šta će se desiti ako te vidim ovdje ponovo?

Beskućnik:

Odjebi, matora svinjo!

Policajac (tjera ga):

Ajde, idemo. Iđ odavde. (Beskućnik odlazi)

Jovan:

Što si ga potjerao?

Policajac:

Ko si ti? Ko ste vi? Šta radite ovdje u sred noći?

Jovan:

Ja sam pitao prvi!

Petar:
Došli smo na protest povodom rušenja hotela.

Policajac:
Kojeg hotela?

Jovan:
Kako kojeg hotela...jesi li ćorav?

Petar:
Hoće da kaže da je u pitanju hotel koji se nalazi preko puta.

Policajac:
Znam ja dobro što oće on da kaže. Je li protest prijavljen?

Petar:
Kako mislite?

Jovan:
On je policajac, on ne misli.

Policajac:
Ti! Pazi što pričaš! Je li protest prijavljen ili nije?

Petar:
Jeste, jeste...trebalo bi da jeste.

Policajac:
Bolje bi vam bilo da ne lažete. (vadi Motorolu) Centrala, Park212, imamo li prijavljen protest zbog rušenja hotela?

Čuju se zvuci Motorole koji se polako stišavaju. Policajac nervozno udara Motorolu.

Policajac:
Jebene baterije!

Jovan:
Eto ti ga na!

Policajac (prilazi Jovanu):
Kako se zoveš ti, momak?

Jovan:
Jovan.

Policajac:
I što radiš ti?

Jovan:
Inače ili ovđe?

Policajac:
I jedno i drugo.

Jovan:
Inače ništa, a ovđe protestujem.

Policajac:
Umoran sam za ta tvoja sranja, Jovane. Kraj mi je smjene, jako sam umoran. A kad sam umoran, onda sam i nervozan, zato pripazi što pričaš.

Petar:
Ne zamjerite mu, mlad je.

Policajac:
Vidim, nisam ćorav. Ti?

Petar:
Ja sam Petar, asistent na Filozofskom fakultetu.

Policajac:
Pametnjaković, znači? Ne sjećam se da je ikakav protest najavljen. Znae da vam je potrebna dozvola?

Jovan:
Imamo građansko pravo da budemo ovđe!

Policajac (podrugljivo):
Imamo građansko pravo da budemo ovđe... Pristojni građani imaju građansko pravo. Ti nemaš!

Jovan:
Uskoro će doći i drugi, pa će ti biti jasnije.

Policajac:
Koji drugi?

Jovan:
Pa nismo ljudi samo mi da protestujemo. Doći će još naroda.

Policajac:
Muka mi je više od naroda. Stalno neki problemi sa njim. Nikako da shvate da ne mogu svi biti srećni i zadovoljni.

Jovan:
Lijepo od tebe, baš.

Petar:
Ovo je miran protest...

Jovan:
Za sad.

Petar:

Ne pravimo nikakve probleme.

Policajac:

To je dobro, jer probleme šaljem u zatvor! Ne želim nikakve nemire. (pauza) Znači, ruši se hotel. Jebote, nisam ni znao to. Šteta, stvarno.

Jovan:

Pa priključi se protestu...

Policajac:

Umukni! Nekada su me roditelji vodili tu na sladoled, svakog četvrtka. Eh, kad se sjetim – to su bila vremena!

Petar:

Ako ste nezadovoljni sadašnjim vremenom – pobunite se.

Policajac:

Kako da ne, pa da ostanem bez posla. Do skoro sam vodio svoju djecu tu na sladoled, ali svakog drugog četvrtka. Jebi ga, bila je mala plata.

Petar:

Uskoro nećete moći da ih vodite ni svakog drugog četvrtka.

Policajac:

Više ih i ne vodim, nema se. Tako da mi je svejedno.

Petar:

Čega se onda plašite?

Policajac:

Uvijek može gore. Ja imam to što imam, i pokušavam da se ne žalim. Radim kao konj. Sa svakakvim budalama se srećem. (pokazuje na Jovana) Pogledaj ovoga samo. Ali se ne žalim. Uvijek može gore. Jebi ga, nikom nije idealno.

Jovan:

Može i bolje...(tiho) Mada, za tebe...

Policajac:

Što imaš ti protiv policajaca?

Jovan:

Svašta. Ne volim vas, ne podnosim vas. Mrzim vas! Mogu li da ti kažem što sve mislim o vama?

Policajac:

Ne možeš!

Jovan:

Eto to.

Policajac:
O, majko sveta...

Jovan:
Prošle godine, na Dan policije u Rusiji, umjetnik Pjotr Pavlenski je izrazio svoje nezadovoljstvo zbog apatije, političke indiferentnosti i sveukupnog posrtaja ruskog društva, tako što je otišao direktno na Crveni trg, gdje se skinuo, a zatim uzeo čekić i eksere, nakon čega je prikucao...(pokazuje svoje međunožje) za zemlju!

Policajac (Petru):
Što radiš ti sa ovom budalom?

Jovan:
Nisam ja budala, ti...

Policajac:
Umukni! (Petru) Sa ovakvim prijateljima nikad nećeš...(zastaje) Kako misliš da dođeš na funkciju? Pogledaj mene – nikad se u životu ne bunim. Izvršavam naređenja, ne postavljam pitanja. (samozadovoljno) Zato sam danas policajac! Misliš da bi mogao da postoji ovaj svijet bez policajaca?

Petar (zbunjeno, primjećuje Jovanov pogled):
Ne...pretpostavljam da ne.

Policajac:
Pa da te pitam ponovo – što radiš ti sa ovom budalom?

Petar:
Upoznali smo se ovdje.

Policajac:
Djeco, da niste možda vi malo...

Jovan:
Malo, šta?

Policajac:
Malo nastrani!

Jovan:
Ti si policajac – ti si nastran!

Petar:
Svašta Vam pada na pamet.

Policajac (smije se):
Pa dva momka se upoznaju u parku, u ovo doba...šta normalan čovjek drugo da pomisli?

Jovan:
Ti si sve samo ne normalan čovjek! Ti si svinja obična!

Policajac:
Sad je dosta! Vrijeđanje policajca na službenoj dužnosti – zbog toga se ide u zatvor, sinko!

Jovan:
Nisam ti ja sinko, ti...

Petar (upada):
Jovan...moj prijatelj, Jovan, je malo nervozan. Ne zamjerite mu, ne misli ništa loše.

Policajac:
Nije moj posao da razmišljam o čemu on misli! Jasno sam ga čuo – rekao je da sam svinja. To je nedopustivo.

Jovan:
Lažeš! Rekao sam da si svinja obična.

Petar:
Molim Vas, mi smo došli da podržimo protest. Mirni protest.

Policajac:
Miran je, moj kurac! (vadi Motorolu) Alo, centrala...Park 212, čujemo li se? Imamo osumnjičenog za vrijeđanje policajca...(čuju se zvuci Motorole koji se stišavaju) Jebena Motorola!

Petar:
Zar Vam nije žao što se ruši hotel?

Policajac:
Žao je meni dosta toga. Žao mi je djece u Africi...žao mi je zbog rata u Afganistanu, Iraku, Siriji... žao mi je zbog raspada SFRJ...žao mi je ljudi što ostaju bez posla...žao mi je djece što ostaju bez roditelja...žao mi je voda, šuma i vazduha...žao mi je što Mesi nije osvojio svjetsko prvenstvo sa Argentinom...i žao mi je što se Van Dam navukao na kokain – dobar glumac, majku mu jebem. Dakle, kao što vidiš, žao mi je zbog svega i svakoga, u svim krajevima svijeta.

Petar:
Vaš veltsmerc je stvarno zadivljujući, ali ovdje se radi o gradu u kojem živite.

Policajac:
Velt...šta? Prije svega, žao mi je mene samog. Primam platu od 350 eura. Krvavo je zarađujem.

Jovan:
Ne foliraj se. Nije ovo brazilska favela, pa da ti život visi o koncu dok si na radnom mjestu.

Policajac:
Umukni! Misliš li da je lako sresti se sa budalom kao što si ti?

Petar:
Ali, ovo je grad u kojem...

Policajac (prekida ga):
Ma, jebe mi se za ovaj grad. Šta je ovaj grad uradio za mene? Čime me je to zadužio? Od komšija do kolega – svi hoće nož u leđa da ti zabodu. Ovaj grad je postao centar univerzuma za lažove, licimjere i lopove.

Petar:

Razumijem Vas...ali, treba zajedno da počnemo nekako da radimo na tome da nam grad bude što bolji i ljepši za život. Uništavanje spomenika kulture, kakav je ovaj hotel, ne smije proći bez otpora.

Policajac:

Oni i ne zaslužuju ovaj hotel! Njima treba ruševina! To je njihov spomenik! A i što ja imam od te kulture?

Jovan (za sebe):

Ništa, slobodno...

Petar:

Bez nje se ne može izgraditi i održati civilizovano društvo. Umjesto da je negujemo, mi je rušimo. Kultura treba da je interes svih nas.

Policajac:

Svih vas, možda. Mene izostavi iz te priče. Kultura za bagru nije vrijedna mojih 350 eura. Da je nešto drugo u pitanju, možda bih i razmislio, ali sad kad si spomenuo kulturu – siguran sam da sam na pravoj strani. Koliko vidim, u većini sam. Došlo vas je dvoje...gdje su ostali?

Jovan:

Doći će. Videćeš kad počnu neredi...

Policajac:

Neredi?

Petar:

Šali se, ovo je mirni protest.

Jovan:

Odakle ti to da se šalim? Pričaj u svoje ime.

Petar (Policajcu):

Ne shvatajte ga ozbiljno...

Jovan:

Ej, Sokratu! Pričaj u svoje ime, rekao sam.

Policajac (kroz smijeh, glasno):

Pa, je li mir ili nemir? Dogovorite se! Ovo je najbjedniji protest koji sam ikad vidio, a vidio sam ih nekoliko. Dajte mi malo izazova! Kad bi svaki protest bio ovakav, ne bih imao priliku ni svojih 350 eura da zaradim. Pogledajte se! Samo vas dvoje...i to se još ne možete dogovoriti ni oko najosnovnijih stvari...da ne pričamo o drugome. Nema ni novinara, ni NVO sektora, ni radnika, ni seljaka...alo, bre, nema nikoga! Momci, tek sad shvatam da ste mi uljepšali dan. Hvala vam! (Petru) Sokrates, poslušaj ti mene, što ti ja zla hoću. Bistar si momak. Ne treba ti ova glupost. Idi kući. Jebi ga, tako je kako je. Razumijem da si nezadovoljan, ali nije vrijedno truda. (Jovanu) A ti, derle...ne mogu da se odlučim jesi li bijedan ili smiješan. Najvjerojatnije si oboje. (upire prstom u njega dok govori) Ne zaslužuješ ni da te uhapsim! Sramota bi me bilo da u stanicu dovedem nekog kao što si ti. Šta bi rekle moje kolege. A što se tiče vašeg protesta, potpuno je nebitno je li prijavljen. Toliko je beznačajan. I zato ću vas ostaviti da se družite i dalje. Vi i kultura. (dok odlazi, ironično) Nemojte da vas uznemiravaju! *Policajac je otišao. Jovan je snužden. Sjeda pored svoje torbe iz koje vadi bocu piva. Otvara je i počinje da pije.*

Jovan:
Jebeni policajac...

Petar (prilazi mu):
Nemoj da te to...

Jovan (prekida ga):
Odjebi!

Petar:
Molim? Šta sam ti ja sad kriv?

Jovan:
Kriv si jer si isti kao oni. Mislio sam da smo prijatelji. Jebem mu mater, valjda smo zajedno u ovome!
Ja bih tebe branio.

Petar:
Prijatelj? Drag si mi, ali nisam baš tip osobe koja tako lako stiče prijatelje. Uostalom, mislim da je čovjek negdje bio u pravu...

Jovan:
Bijedan sam i smiješan, to kažeš?

Petar:
Nisam to mislio... Ali, mislim da ti fali malo zrelosti.

Jovan:
Ma nemoj? Tebi fali malo života! Pogledaj se, ponašaj se kao penzioner. I kakav ti je to transparent?
Pored njega bi srušili i zgradu u kojoj živiš, a ne hotel.

Petar:
Znaš, postoje razni načini otpora...

Jovan:
Da, shvatio sam, tripuješ se da si Gandi.

Petar:
Izgleda da imamo različite poglede na svijet.

Jovan:
Nego što! I da ti odmah kažem, tvoj je pogrešan.

Petar:
Što se ja tebi uopšte pravdam...

Jovan:
Zato što si kriv!

Petar:
A da te pitam – što ti mene nisi branio kad je ona skitnica bila tu?

Jovan:

E, pa, zamisli, za mene je on bio u pravu.

Petar:

Da, tvoj idol. Fini su ti uzori...

Jovan:

Bolje to nego policajci. Uzori su tebi i deci što se pale na akcione filmove. Pa ti kaži ko je nezreo.

Petar:

Nemam ja uzore...

Jovan:

Nemoj počinjati sa tim filozofskim sranjima, da te zamolim... Muka mi je od toga!

Petar:

Kako god.

Petar odlazi do svojeg peškira. Nastavlja sa čitanjem knjige. Jovan iz torbe vadi lanac, nakon čega odlazi do drveta i počinje da se veže oko njega. Petar ga gleda zaprepašteno.

Petar:

Šta to radiš? Jesi li normalan?

Jovan:

Naravno da nisam.

Petar:

Ali, čemu to?

Jovan:

Pa je li protest ili nije? Sad kad dođu drugi, imaće što da vide.

Petar:

Koji drugi? Vidiš li da smo sami? Sami! Niko neće doći...

Čuje se ženski glas koji pjevuši. Petar i Jovan zastaju, a zatim vide da im prilazi Djevojka.

Djevojka:

Ovđe je neka žurka? (Primjećuje vezanog Jovana) Čega se to igrate?

Petar:

Ne igramo se, ovo je protest.

Djevojka:

Protest? Mogu li i ja sa vama da protestujem?

Petar:

Ovo je protest u vezi rušenja...

Djevojka (ne obraća pažnju):

Viđi transparente...vi stvarno protestujete. (pokušava da čita) Ni...nije...u re...aha, nije u redu. A ovaj drugi...ru...ruši...

Petar:

Rušimo vas. Umiješ li da čitaš?

Djevojka:

Što ti je, jadan, pjana sam. Znete li kakva je ludnica bila u gradu do sad...izigrala sam se kao nikad! (prilazi Jovanu) A što si ti vezan?

Petar:

Zar da ti objašnjavam ponovo?

Djevojka:

A što si ti tako nervozan?

Petar:

Već si naporna, a nisi ovdje ni dva minuta. Idi kući. Pjana si. Ne treba da šetaš sama u ovo doba.

Djevojka (nervozno):

Znaš što, nisi mi ti otac pa da mi govoriš što da radim. (prilazi Jovanu) Kako si sladak tako... Kako se zoveš?

Jovan (hipnotisano je gleda):

Izbjeglice u Australiji su često na meti lokalnih vlasti. Uglavnom su zbrinute u lokalnim zatvorima, gdje moraju dugo da čekaju dobijanje vize. Za to vrijeme su odvojeni od porodica. Godine 2002. su odlučili da svoj protest iskažu tako što su zašili svoje usne...jednu na drugu.

Djevojka:

Stvarno? Pa je li im to pomoglo što?

Petar:

Nije bitno.

Djevojka:

Pa, jesi li zato vezan?

Jovan:

Pojma nemam.

Djevojka (smješka se):

Kako si sladak... (Petru) A zbog čega rekoste da je protest?

Petar:

Zbog rušenja hotela.

Djevojka:

Ovoga ovđe? Kuku, gre'ote... Pa, evo i ja ću da se priključim!

Petar:

Previše si pjana za protest.

Djevojka (Jovanu):
A što je on ovako smoren?

Jovan:
On je asistent na Filozofskom fakultetu.

Djevojka:
Aaaa... On je jedan od onih pametnih.

Jovan:
Tako nekako.

Djevojka (Petru):
Pa, dobro, gospodine pametni asistentu, ja sam frizerka po struci ako te zanima. Znači li to da sam glupa?

Petar:
Ne zanima me.

Djevojka (smije se):
Možda bi trebalo, jer ti je frizura očajna! (Jovanu) A što si ti u horoskopu? Čekaj da pogodim... Bik? Ne, ne, ne... Lav! Ti si lav, vidim tačno. Djeluješ kao pravi lav!

Jovan:
Da, ja sam lav!

Djevojka:
A u podznaku? Čekaj da pogodim...

Petar:
Daj, prekinite sa tim glupostima!

Djevojka:
Ti si sigurno neka dosadna vodolija! (Jovanu) Gdje držiš pivo?

Jovan (pogledom pokazuje na torbu):
U torbi.

Djevojka:
Ti si pravi muškarac! (odlazi do torbe)

Jovan:
Ti si anđeo.

Petar:
Ona je pjani anđeo, i zato za nju nema piva. (miče je od torbe)

Djevojka:
Pušti me!

Jovan (vikne):
Ej! Ako dama hoće pivo, onda ima i da ga dobije.

Djevojka:

E, sad neću pivo! (pokazuje na Petra) Neću da me ovaj ovđe gleda kao da sam neko niže biće, samo zato što pijem pivo.

Jovan:

Pusti ti njega, samo uzmi.

Djevojka:

Neću! (Petru) Što je, ti nikad nisi popio pivo u životu?

Petar:

Ovo je protest, i to ozbiljan, a ne neka pijanka.

Djevojka:

A, je li... Molim te, reci mi kakav je to protest u koji su uključeni samo dva momka, od kojih si jedan ti? (smije se) Jesu li ovo neke demonstracije? (Jovanu) Zar je danas 5. Oktobar? (oboje se smiju)

Petar:

Protest je protest, makar samo jedan čovjek u njemu učestvovao.

Djevojka:

Kako da ne. Isto bi valjalo još par ljudi da vam dođe.

Jovan:

Doći će.

Djevojka:

Tako je! Evo, ja sam došla prva!

Petar:

Kao prvo, nisi ti došla prva nego nas dvoje. Kao drugo, slučajno si se zatekla ovdje. Zato, molim te, produži kući, ili gdje li si se već uputila.

Jovan (vikne):

Ej! Je li tebe neko postavio za vođu ovog protesta? Ko si ti da odlučuješ ko može da prisustvuje, a ko ne?

Djevojka:

Tako je! A i ja sam uvijek bila protiv rušenja bolnica, mislim da su jako potrebne našem gradu...

Petar:

Ona ne zna ni o čemu se ovdje radi!

Jovan (došaptava Djevojci):

Hotel, hotel...

Djevojka (glasno):

Hotel, bolnica...ista stvar! A, recite mi, je li dolazila televizija da vas snima? Ili će tek da dođe? Voljela bih da me oni nešto pitaju, pa da ja onda nešto pričam... Bila sam jednom na televiziji, neka anketa je bila u pitanju. Pitali su me znam li koji padeži postoje u našem jeziku, i ja sam ih znala sve... osim onog petog. Kasnije su mi rekli da je u pitanju...čekaj sad, ponovo sam zaboravila...(pokušava da se sjeti)

Jovan (došaptava):
Vokativ.

Djevojka:
E, taj...biće da je taj. Kako si sladak... Jesi li ti neki roker?

Jovan:
Pa, po malo...

Djevojka:
Baš si neobičan.

Jovan:
I ti si.

Djevojka:
Stvarno? To je nešto najljepše što mi je iko rekao čitavu noć.

Petar (nervozno):
Jutro je...odavno je jutro!

Djevojka (ne obraća pažnju):
Kad sam bila mala, stalno su mi govorili da sam posebna.

Jovan:
I jesi.

Djevojka:
Sva druga deca su zbog toga bila ljubomorna na mene.

Jovan:
Ne sumnjam. I dalje su.

Djevojka:
Kako si sladak... A što se ti ne bi odvezao, pa da pođemo zajedno kod mene, sama sam kući?

Jovan:
Pomogni mi da se odvežem...

Petar:
Ej! Ej! Jesi li ti normalan? Šta to radiš?

Jovan (miče lanac):
Zvala me je da idem kod nje.

Petar:
Pa? A hotel? A protest? Zar ćeš sve to sad da odbaciš? Šta se desilo sa buntom?

Djevojka:
Ostavi ga na miru! Ako želi da ide sa mnom, a nije lud da ne želi, onda će ići. Nećeš mu ti naređivati šta da radi.

Petar:

Jovane, šta ti se desilo? Zar ćeš sve ovo da prekineš zbog djevojke koju si tek upoznao?

Jovan:

Pa, mislio sam da možeš sam...rekao si da ti ne treba niko.

Petar:

To je bilo prije. Sada ovaj protest gubi smisao ako odeš samo zbog nje. Idi zato što si gladan, zato što si žedan, zato što ti je zima...zato što ne vjeruješ više u sve ovo. Ali, molim te, nemoj da ideš zato što misliš da si se zaljubio. Ona će sutra da se otrijezni, a ti nećeš još dugo poslije toga.

Djevojka:

Ruši se hotel, ruši se hotel...pa što ako se ruši hotel? Treba tu kao neki kreten da visi sa tobom. Koga zabolje za hotel i za vaš protest? Nije ni televizija došla da vas snimi.

Petar:

Jovane... Ja i ti smo protest. Zar nisi ponosan na to?

Djevojka (Jovanu):

O čemu priča ovaj? (Petru) Jesi li ti lud?

Petar (ne obraća pažnju na Djevojku):

Mogu da pričaju šta hoće, da smo ovakvi i onakvi, ali činjenica je da smo se jedino mi usprotivili ovom zločinu koji upravo treba da se desi. Još malo će doći bageri i mi nećemo moći da ih zaustavimo, ali ćemo im ipak staviti do znanja da je neko pokušao da se usprotivi. Zar ne shvataš da smo heroji?

Djevojka:

Idemo li ili ne?

Petar:

Ako pođeš, zauvijek ćeš se promjeniti.

Jovan:

Ali, i sam si rekao da sam nezreo.

Petar:

Ovo nema veze sa zrelošću. Ovo je nešto što te može definisati za čitav život. Razmisli dobro...

Pauza.

Jovan:

Možda bi mogli još malo da ostanemo?

Djevojka:

Zajebavaš li se to sa mnom? Ovakvu ribu ćeš da odbiješ zbog glupog protesta? Ne budi jadan!

Jovan:

Ne možeš ti to da shvatiš...

Djevojka:

Očigledno ne mogu... Jebi ga, ja sam glupa frizerka.

..Nove drame...

Jovan:
Nisam tako mislio.

Djevojka:
Zabolje me što si mislio. Sad je svakako kasno.

Jovan:
Nemoj da ideš, ostani sa nama.

Djevojka:
Nisam ja iz ove priče. Zbogom! (odlazi)

Jovan:
Nemoj! Stani! Ne znam ti ni ime...

Pauza.

Petar:
Nikad nisi bio sa djevojkom, zar ne?

Jovan (potišteno):
Imao sam šansu... Misliš da ću je imati opet?

Petar:
Vjerovatno.

Jovan:
Misliš, ono kao u filmovima? Ljubav će pobijediti?

Petar:
Ne! Život nije film.

Jovan:
Misliš da ću biti tužan?

Petar:
Ne znam. Možda budeš. Možda većinu života budeš tužan. Možda većinu života budeš razmišljao kako nema izlaza iz situacije u kojoj se nalaziš i kako se nikad ništa neće promijeniti. Možda godinama budeš plakao. Možda. A možda i nećeš. Niko ne zna što ti život može donijeti. Jedino što možeš da uradiš je da budeš spreman na sve. Nemoj da se iznenadiš.

U pozadini se čuju zvuci bagera i ostalih mašina. Petar ide ka publici, gleda u daljinu. Jovan stoji zamišljeno na istom mjestu gdje je i bio.

Petar:
Dolaze!

Jovan (za sebe):
Tibetanci su već godinama unazad ugnjetavani od strane kineske vlade. Mnogi apeli Tibetanaca nikad nisu dospjevali do javnosti, te su se zbog toga počeli odlučivati za mnogo radikalnije metode.

Petar (okreće se ka Jovanu):
A?

Jovan odlazi do svoje torbe i iz nje vadi plastičnu bocu sa žutom tečnošću. Petar ga gleda u šoku. Zvuci bagera i ostalih mašina su sve jači i jači.

Petar (miriše):

Reci mi da to nije ono što mislim.

Jovan:

Ne volim da gubim...

Petar:

Gubljenje bitke je jedno, a gubljenje života je drugo...nismo se ovako dogovarali.

Jovan:

Sam si rekao da postoje razni načini protesta. Ovo je moj. Preko puta nas je hotel koji pokušavaju da sruše. Stavicu im do znanja da je postojao neko koga je ta odluka duboko pogodila. Možda će drugi put paziti kada budu donosili odluke. Možda će i ostali prestati da misle samo na sebe i možda će početi konačno da se bune i zbog drugih. Zbog onih koje ovakve stvari pogađaju. Zapaliću se. Neka ide sve u kurac! Ne pokušavaj da me zaustaviš. (ide ka publici)

Petar:

Jovane, ovo je već previše.

Petar pritrčava ka Jovanu, ne bi li ga zaustavio, ali ga ovaj odgurne. Petar pada na pod. Jovan nastavlja dalje. U tom trenutku se čuje ženski glas koji doziva Jovana. Jovan staje i okreće se.

Jovan (začuđeno):

Majko?

Majka utrčava na scenu. U ruci joj je teksas jakna.

Majka:

Jovane! Jovane! Svuda sam te tražila... Šta to radiš?

Jovan:

Otkud ti ovđe?

Majka:

Vidjela sam da te jutros nije bilo u krevetu...znala sam da nešto nije u redu. Svuda sam te tražila po gradu. Donijela sam ti i jaknu, mislila sam možda ti je zima... Šta radiš sa tom bocom? (Petru) Ko si ti?

Jovan:

To je moj prijatelj, Petar. On je asistent na Filozofskom fakultetu i jako je pametan. Majko, hoće da nam sruše hotel. Ne možemo im to dozvoliti. Sve vrijeme smo čekali da dođu drugi i...(zastaje) Nema nikoga, majko. Ljude više nije briga. Ne želim da živim u ovakvom svijetu!

Majka:

Je li to benzin u tvojoj ruci?

Petar:

Morate ga zaustaviti...

Jovan:

Žao mi je zbog svega. Mora ovako.

Majka:

A ja? Zar ja treba sina da izgubim zbog hotela? Šta je sa mnom, sa tvojim ocem... sa tvojom porodicom? Valjda imaš još nekoga na ovom svijetu osim hotela?

Petar:

Poslušaj svoju majku...

Jovan:

Glupo je da sad odustajem. (gleda ka publici) Treba samo da pređem ulicu...

Majka (prilazi mu, kroz suze):

Sine, ako te izgubim, ja neću biti živa...

Petar (prilazi mu):

Postoji još mnogo hotela u ovom gradu koje hoće da sruše. Moramo probati da zaustavimo svako od njih. Jedno po jedno.

Majka:

Misli malo na mene... Ti si mi sve što imam!

Petar:

Danas nismo uspjeli... Ali, drugi put ćemo bolje znati šta da radimo. Svakim danom će nas biti više i više. Ne smijemo se predavati. Ne dozvoli da ovo bude kraj.

Majka (pruža mu ruku):

Pođimo kući...

Petar:

Ovo je bio dobar protest...nemoj da ga kvariš. Čekaju nas nove borbe. Potreban si i meni i ovom gradu.

Petar pruža ruku i Jovan mu daje bocu sa benzinom. Nakon toga, Majka i Petar ga grle. Jovan plače. Odlaze. Čuje se rušenje hotela.

Kraj

Biografija:

Balša Poček rođen je u Podgorici 1988. godine. Diplomirao je na FDU, Cetinje, 2014. godine, na odsjeku Dramaturgija. Radio kao dramaturg i asistent dramaturgije na više predstava u CNP-u i Gradskom pozorištu, Podgorica. Trenutno završava master studije na kineskoj Akademiji Umjetnosti u Hangdžou.

JU Nikšićko pozorište
Pozorišni savjet: prof. dr Bojka Đukanović, predsjednica
članovi: Boris Božović, Ana Patrić, Desanka Domazetović i Radmila Mijušković

Direktor:
Zoran Bulajić

Urednica:
Slavojka Marojević

Lektorka:
Bojana Perišić

Saradnice u tehničkoj pripremi:
Vesna Vukićević i Anka Tomić

Dizajn naslovnice:
Milinko Žižić

Fotografija naslovnice:
Miloš Zvicer

Tehnički prelom, dizajn sadržaja:
Milinko Žižić

Trg Save Kovačevića 5, Nikšić, Crna Gora
Telefon: 040/213-566
Fax: 040/214-353

E-mail redakcije: slavam@t-com.me
Internet: www.niksickopozoriste.com

Časopis je sufinansiran na Konkursu za 2019. godinu, Ministarstva kulture Crne Gore

NIKŠIĆKA KULTURNA SCENA 2019

Vlada Crne Gore

Ministarstvo kulture
Crne Gore

Opština Nikšić

NIKŠIČKO POZORIŠTE